

ЦАРСКИ КАЗНЕНИ ЗАКОНИК

Садржај

Увод

ОДЈЕЉЕЊЕ I

О различнима кривицама и њиховим казнама у опште и о неким општим правилима

ОДЈЕЉЕЊЕ II

Подробности за казне односеће се на злочинство

ОДЈЕЉЕЊЕ III

Подробности о казнама за преступ и погрјешку

ОДЈЕЉЕЊЕ IV

Изјасњавање случајева, који приносе или неприносе опроштаје и одговорност, и који окривљенога чине заслуженим казне

ГЛАВА ПРВА

О злочинствима и преступима, који проузрокују обшту повреду и о казнама за то одређеним

ОДЈЕЉЕЊЕ I

Злочинства и преступи, који нарушавају спољашњи мир царске владе

ОДЈЕЉЕЊЕ II

Злочинства и преступи, који нарушавају унутрашњи мир царске владе

ОДЈЕЉЕЊЕ III

О миту (рушвету)

ОДЈЕЉЕЊЕ IV

О крађи државног имања и о другим законопреступима

ОДЈЕЉЕЊЕ V

О онима, који злоупотребљавају уплив своје службе и свог положаја и о онима, који неиспуњавају дужност своје службе

ОДЈЕЉЕЊЕ VI

Казне за случаје, кад чиновници судски притјесњавају и чине злоупотребљења с људима

ОДЈЕЉЕЊЕ VII

Казне за оне, који се противе и нису покорни државним чиновницима и за оне, који их презиру

ОДЈЕЉЕЊЕ VIII

Казне за оне, који пропуштају затворенике и за оне, који укривају злочинце

ОДЈЕЉЕЊЕ IX

Казне за оне, који се усуђују развалити печат и узети заложене ствари и званична писма

ОДЈЕЉЕЊЕ X

О онима, који се показују у званичном реду, неимајући на то право ни дозвољење

ОДЈЕЉЕЊЕ XI

О онима, који нападају на вјерозаконска права, и онима, који разваљују и опустошавају старе и поштовања достојне споменике

ОДЈЕЉЕЊЕ XII

О онима, који нарушавају телеграфски саобраштај

ОДЈЕЉЕЊЕ XIII

О онима, који отварају штампарије без дозвољења и о онима, који штампају и обнародују штрудљиве листове у штампарији отвореној с дозвољењем и о начину, по ком ће се поступати у училиштима

ОДЈЕЉЕЊЕ XIV

О калпозанлуку

ОДЈЕЉЕЊЕ XV

О сахтећарлуку (подметању)

ОДЈЕЉЕЊЕ XVI

Казне за оне, који пожар производе

ГЛАВА ДРУГА

О злочинству и преступу, при којима се особама налазе и о казнама за то одређеним

ОДЈЕЉЕЊЕ I

О убијству и рањавању, ударању и заплашавању

ОДЈЕЉЕЊЕ II

Казне за оне, који насилно побацију дјецу, који продају помијешана пића, и који продају отрове без јамства

ОДЈЕЉЕЊЕ III

Казне за оне, који нарушавају част (рз)

ОДЈЕЉЕЊЕ IV

О противозаконитом затварању и задржавању, о крађи непунољетних и отимању дјевојака

ОДЈЕЉЕЊЕ V

Казне за оне, који лажно свједоче и лажно се заклињу

ОДЈЕЉЕЊЕ VI

О клевети, псовки, и изказивању тајних послова

ОДЈЕЉЕЊЕ VII

О крађи

ОДЈЕЉЕЊЕ VIII

Казне за банкроте и за доландериције

ОДЈЕЉЕЊЕ IX

О онима, који злоупотребљавају повјерење

ОДЈЕЉЕЊЕ X

Казне за оне, који злоупотребљавају продавање на лицитацији, и за оне, који чине злоупотребљење у трговачким пословима.

ОДЈЕЉЕЊЕ XI

Казне за комар и за лотрију (пијанко)

ГЛАВА ТРЕЋА

Казне за оне, који поступају против наредбе за пажњу и за чистоћу, и за оне, који поступају полицајним наредбама противно

Уведено у нови инвентар бр. ~~337/0~~

1 јануара 1942 год.

Београд.

BIBLIOTHEK
DER LANDESREGIERUNG
JUSTIZABTHEILUNG
SARAJEVO

170

V-11

ЦАРСКИ

КАЗНЕНИ ЗАКОНИК

копија хатвхумбуна

32580

ПО ОВОМЕ ДА СЕ ПОСТУПА

У В О Д

Одјелене Прво.

О различним степенима кривица, о њиховим казнама у опште
и о неким општим правилима.

§ 1.

Као год што влади припада казнити за кривице, које су њојзи непосредно учинење, исто тако припада јој да казни и за кривице, које су учињене појединој особи, као вријећајуће јавно спокојство. А вјерозакон (шеријат) налаже врховној власти, да одређује и извршује такве казне, то овај законик одређује и садржава разне степене таквих казни, а у никаквом случају немају се нарушавати лична права, која се одређују по вјерозакону.

§ 2.

Кривице које се казне по закону. дијеле се на три вида: прво) злочинство, друго) преступ, треће) погрјешка.

§ 3.

Злочинство је дјело, које изискује казну мучителну. Мучителна казна јест: погубљење, вјечни или привремени окови (прапа) са разглашењем, затвор у тврдињи, вјечно заточење, лишење чина и службе до живота, и одузимање грађанских права.

§ 4.

Преступљење је дјело, које изискује поправљајућу казну. Поправљајућа казна јест: затвор већи од једне седмице, привремено заточење, лишење службе, и повчана казна (дезаи накдија.)

§ 5.

Погрјешка (кабахат) јест дјело и владање које изискује изобличавајуће поступке. Казна с изобличавајућим поступцима јест: затвор од 24 сахата до једне седмице, и казна повчана највиша до сто гроша.

§ 6.

На мјестима гдје закон одређује ове казне осуђују се и извршују неки пут засебно, неки пут и заједно.

§ 7.

Осуђени, у привремено заточење и затвор, и у привремени затвор градски, и у привремени оков, ако побјегну из тих мјеста у које су постављени, који се ухвати казна ће им се увећати, још за једну трећину или јошт половину од пређашњег одређеног времена казне, на неизвршено време казне. А ако би онај, који је осуђен на вјечно заточе-

ње побјегао из заточења, ставиће се у затвор у тврдињи до живота, а који би побјегао из затвора тврдињскога на који је је био за до живота осуђен, ставиће се у доживотни оков.

§ 8.

Осим кривица, које одређује закон, казна се удвостручава за оне, који више пута падну под исту кривицу.

§ 9.

Одређивање, осуђивање, извршивање ових казни, неможе никад да спријечи тужитеља у тражењу његовог права и накнаде од онога, који је учинио злочинство, преступ или погрјешку.

§ 10.

Кад се ко осуди, да плати глобу и да врати украдену ствар и да даде накнаду и друго, тад ће се најприје узети украдене ствари и накнада.

§ 11.

Кад се ко противи законитој пресуди (пламу,) која га осуђује да поврати украдену ствар, да плати глобу, накнаду, интерес и друге трошкове, тада ће се затвором приморати.

§ 12.

Кривице, које се тичу злочинства и престопа, могу се уједно осудити и казна им се одредити. У таквим случајима могу полицајни чиновници кривца ставити под затвор глобу му одредити и задржати ствар, која је произишла од догодишега се злочинства и престопа исто тако и друго, што је употребљено или се имало употребити за извршивање злочинства и престопа.

§ 13.

Они, који су се осудили, да учине злочинство или

преступ, који може да наруши унутрашње и спољашње спокојство царске владе, стави ће се под надзор полиције, пошто испуне пријеме казне законом одређене.

§ 14.

Да неко има под надзором полиције да буде, значи да неможе живјети на мјестима, која назначи влада, да сам одреди себи мјесто гдје мисли да живи, и мјеста, кроз која хоће да прође док тамо оде, да му се забиљеже у путни лист кад у оно мјесто дође, да је приморан за двадесет и четири сахата да се пријави мјестној власти, да је дошао и кад хоће из тога да пође у друго мјесто, да на три дана прије јави оној власти и да изнова узме путни лист. Овај, који се налази под полицајним надзором, ако не испуни речена условља, казни ће се затвором, но не више од једне године. Нико се неможе ставити под полицајни надзор, ако то законом није одређено.

§ 15.

Овако злочинство, преступ и погрјашка, казни се у оном закону и оној уредби, која има силу оног времена по, ком су изведене на јавност и одкривене од власти те кривиче или кад се је јавно тужитељ за њих, а законом, који је послвије установљен, неће се казнити.

ОДЈЕЛЕНЈЕ ДРУГО

Подробности за казне односеће се на злочинство.

§ 16.

На смрт осуђују се злочинци, за које се у дољестављеним параграфима назначује. Злочинац, који се осуди на ту казну неће се погубити док се најприје непочита јавно и публично на губилишту (мејдан еијасет) надата, озгор царском

туром украшена превисока заповијед која садржава доказ и пресуду злочинства.

§ 17.

Кад тјело погубљенога нема насљедника даје се да га погребе народ, коме припада по вјерозакону.

§ 18.

Жена осуђена на погубљење, кад каже да је трудна, и трудност испита се и докаже, казна се извршује пошто роди

§ 19.

Окови (ћурек) казна је да се ко употреби за тешке послове и да има жељезо на ногама. Над оним, који је осуђен на окове извршује се и разглашење (тешхир), које бива на овај начин: врло крупним словима напише се кратак препис мазбате суда, који га је осудио на казну, и она особа која ће се казнити, изводи се на тржиште (мејданлук) или на мјесто, гдје свакад има много народа у оној вароши, у којој живи осуђени, и ту му се метне на прси препис мазбате, и пошто се ту држи до два сахата, тада се саопшти народу, метне му се на ноге жељезо и пошаље се на мјесто казне.

Они злочинци, који су млађи од осамнаест или старији од седамдесет година опроштени су од тога правила разглашавања.

§ 20.

Казна вјечног окова јест злочинца послвије разглашења употребити на тешке послове до живота са жељезом на ногама, у мјесту којему влада назначи.

§ 21.

Казна привременог окова састоји се у томе, да се злочинац такође послвије обличтења окован у твожђу употре-

би у тешке послове од три до петнаест година, у мјесту које му одреди влада, казна окова мања од пет година може се у мјесима извршивати.

§ 22.

Казна погубљења и обличења немогу се извршивати у дапе, који су кривцу вјерозаконска светковина.

§ 23.

Вјечни затвор утврдиња јест то, да се кривац држи до живота затворен у једној тврдињи, коју влада одреди.

§ 24.

Привремени затвор јест то, да се осуђени држи у затвору, од три до петнаест година у једној тврдињи одређеној од владе.

§ 25.

Затвор у тврдињи, јест казна, која садржава у себи са затвором и заточење. они који је затворен у тврдињи, може имати свеноја с назвањима се у тврдињи и назви тврдиње у колико то допушта прописе полиције.

§ 26.

Казне привремени оков и затвор утврдињи, броје се од оног дана, од кога је потврђена законска пресуда и мазбата која се има написати.

§ 27.

Оне особе које се постављају у привремени оков, или које се затворају у тврдињу, биће у тецају времена казне искључене из сопствених послова, а у свему том одређеном времену за издржавање свијех добара покретних и непокретних влада ће својим избором поставити им и одреди-

ти, пуномоћника у премину казне од њиховог уживања њима ће се само онолико, колико затворски пропис дозвољава давати средством њихових пуномоћника, а осим овог ништа им се неће давати. По извршењу времена казне сва ће им се њихова покретна и непокретна имања повратити, а постављени пуномоћници њима ће рачуне њиховог издржавања предати.

§ 28.

Вјечно заточење јест, то да се кривац пошаље и држи у неком мјесту да стоји до живота у том мјесту које је влада одредила. У таквом се случају, дозвољава ако хоће и своју фамилију премјестити у него мјесто.

§ 29.

Казна лишења од чина и од службе до живота састоји се у том: што за будуће кривац не може више ступати непосредно, нити посредно у велику или малу државну службу и да буде лишен права да се може удостојити чина и плате, и носења знакова.

Аколи је од онијех који имају чин и службу, то најприје му се одузме чин, служба и плата.

§ 30.

Осуђени на казну вјечног или привременог окова, вјечног затвора у тврдињи и вјечно заточење подпада горе назначеној казни, лишењу чина и службе до живота. Ако је привремени затвор у тврдињи ријешен и одређен као засебна казна, то онај који је осуђен на казну, за вријеме трајања казне, казна се и лишењем чина и службе. А кад испуни вријеме казне, ако се покаже код владе да је поправљен, дозвољава му се повратак к употребљавању своје пређашње способности. Али док непрође половина времена, на које је био осуђен на затвор у тврдињу, није могуће, да се учини овај повратак. Ако је у промјену за оков одређена казна

затвора у тврдињи то је налазећи се у затвору у тврдињи као и онај који се налази у казни окова, осуђен и на казну лишења чина и службе до живота.

§ 31.

Казна лишења грађанскога права до живота, састоји се у том: прво) осуђени на ту казну, подпада и казни лишења чина и службе до живота, како гласи § 29. друго) лишења се грађанског права, то јест не може бити у званичној служби, као: грађанској еснафској и народној, треће) не може се употребљавати као учитељ у училиштима, четврто) у извршивање испита неупотребљава се, а у парници случајно да би било потребно зашто унитати га његов исказ неважњава се, него се само прима за просто знање, а нема снаге да парницу ријеши, а у парници не може пуномоћник бити; пето.) не може бити тотор, и шесто.) нема права оружје носити.

§ 32.

У 29. и 31. § споменуто лишење чина и службе, и лишење грађанског права, неки пут се одређује заједно са казнама у оков до живота или привремено, са затвором у тврдињи, или са заточењем до живота, а неки пут одређује се само засебно, а случајно кад се овакова казна засебно пресуди, не више од три године са казном затвора, пресуђује се заједно.

§ 33.

Из пресуде (ишама) горе споменутих казни: погубљења, вјечног или привременог окова, затвора у тврдињи, вјечног заточења, одузимања чина и грађанског права, кратки садржај пресуде обнародоваће се у централном вилајетском мјесту, гдје су пресуде издате, у ком се кадилуку злочинство догодило, у мјесту гдје ће се пресуда извршивати, у мјесту обитављања кривца. У Цариграду се садржај пресуде ставља

пред врата министарства полиције (бабу заптије), а изван Цариграда пред врата судске куће.

ОДЈЕЛЕНЈЕ ТРЕЋЕ.

Подробности о казнама за преступ и погрјешку

§ 34.

Казна затвора, јест бавити се у државној тамници за осуђено вријеме, а вријеме казне затвора, броји се од времена, када је кривац уљезао у затвор, а времена ове казне јесу, од двадесет и четири сахата, највише до три године. Таконим затвореницима да ће се по наредби власти и устава, с обзиром на њихов положај занимање њима приличним условима.

§ 35.

Казна привременог заточења јест: неког из мјеста пребивања у друго мјесто удаљити за вријеме од три мјесеца до три године.

§ 36.

Казна искључења из службе јест: они који су у служби, да се по рјешењу казненог закона изваде из службе, и да им се пресијече плата, која од те службе зависи. Вријеме казне искључења из службе, траје од три мјесеца до шест година, то јест осуђени тој казни у вријеме док траје казна, немогу се удостојити службе и плате, а они који нијесу у служби, а подиану под овакову казну, немогу се такође удостојити службе и плате, док им траје вријеме казне.

§ 37.

Казна повчана јест: да се узму од једне особе новци колико закон одређује. Кад се осуди једном кривцу да

даде новчану казну и да се затвори, ако неможе да даде казне новчане, због неимућства, таковом се вријеме затвора продужава, на затвор одређенога му времена и још половина му времена, а коме се осуди да плати суму новчане казне па је недаде, према количини новчане казне, ставиће се у затвор од двадесет и четири захата до три мјесеца.

§ 38.

Судови, који одређују казну за преступ, могу да одреде што год и од казне лишења грађанског права како гласи у §. 31.

§ 39.

Глоба се узима у државну касу; окривљена особа, неоподоживша казну новчану, и шест мјесеца зато бивша у затвору, а кад вријеме затвора наврши, докаже да због неимућства неможе платити новчане казне, привремено ће се из затвора пустити.

Затвор за глобу, ако се односи на погрјешку меће се преко три мјесеца продужавати.

Кад се дозна, да су они, који су за вријеме ослобођени, добили могућност, глоба се узима.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЧЕТВРТО

Изјасњавање случајева, који приносе или не приносе опроштај и одговорност, и који окривљенога чине заслуженим казне.

§ 40.

Кривац ако није достигао пунољетство меће се осудити на казну која је одређена по закону, за учињену кривицу, осим тога ако је од онијех који немогу да разликују добро од зла, предаће се отцу, матери или сродницима по-

што се узме од ових сигурно јамство. Ако родитељи неће да да даду за њега сигурно јамство, то онда, да би поправио своје владање ставиће се у затвор средством полиције за једно прилично вријеме. Ако је непунољетни кривац, приближен пунољетству т. ј. ако познаје, да ће посљедица неког дјела бити кривица на нарочито је учини, то ако му је кривица од злочинства коме припада погубљење, вјечни оков, вјечни затвор у тврдињи или вјечно заточење, то ће, да би се поправио, ставити се у затвор од пет до десет година.

Ако ли му кривица изискује привремени оков, или привремени затвор, или затвор у тврдињи, или привремено заточење то да би се поправио ставиће се такође у затвор, једну четвртину, или највише до једну трећину времена казне која се одређује по закону оној кривици; у обадва ова случаја може се ставити под полицајни надзор, од пет до десет година. Ако је кривица таква, која се казни лишењем грађанског права, то, да би се поправио, ставиће се такође у затвор од шест мјесеци до три године. Ако је пак кривица која му подпада под казну мању од горе споменутијех, то, да би се поправио, такође затвориће се за неко мало пријеме које нема бити веће од једне трећине времена оне казне.

§ 41.

Ако се докаже, да је кривац био у безумљу кад је кривицу учинио, опрашта се од законите казне.

§ 42.

Кад се докаже, да је кривац учинио кривицу не својољно, него принуђењем, такође се од законске казне опрашта; у том случају законито принуђење броји се, кад буде нека сила и нужда којој се није могао одупријети и која га показује савршено невина према степену кривице. А случаји који произлазе из поштовања и уважења, као што су заповиједи родитељске дјечи, и господарске слугама, неважњавају се као принуђење.

§ 43.

Нема разлике између мужа и жене у казнама законитим, али у начину извршавања некијех казни, треба да се у важава својствено стање жена.

§ 44.

У чијим се рукама нађе украдена ствар од онога ће се узети, и накнаде и други трошкови, пресуђују се чиниоцу кривце.

§ 45.

Другови кривца, за које закон неодређује друге казне, казни ће се исто онако, као и сами чиниоца оне кривце.

§ 46.

У повраћању украдене ствари, у плаћању и давању других трошкова сматрају се сви саучесници у кривци по начелу јамства, као јамци један за другога, и ако који од њих није у стању платити, то се узима од онога, који је у стању.

§ 47.

Неможе се осим превисоком царском заповиједом да замијени казна погубљења оковом, нити вјечни затвор у тврдињи вјечним заточењем, привремени затвор у тврдињи или привремени затвор, привременим заточењем. Никаким начиним није дозвољено да се опрости каква казна, или да се промијени или пак да се умањи ако нема зато нека особита царска заповијед, или ако то закон не одређује.

ГЛАВА ПРВА

О злочинствима и преступима, који проузрокују општу повреду, и о казнама за то одређеним.

ОДЈЕЛЕЊЕ ПРВО

Злочинства и преступи који нарушавају спољашњи мир царске владе.

§ 48.

Ако би који од поданика царске владе, ко он био, да био удружио се с непријатељима царства и оружје дигао против њега, погуби ће се.

§ 49.

Који год од поданика царске државе чини споразумљење с туђим владама или њиховим чиновницима и труди се да која иностранна држава учини непријатељске поступке против царске владе или да их побуди на бој и убијство или стара се да им даде узрока и средства да учине непријатељство и војну с њом, па или његови бунтовнички послови проузроковали непријатељство, или не, такође ће се казнити погубљењем.

§ 50.

Погубљава се такође и онај од царскијех поданика који се споразумјева с непријатељима царске владе и чини лукавства и измаме с намјером да олакша непријатељима царске владе да јој уљегну у државу, или да преда непријатељима град, тврдињу, пристаниште, стовариште, арсенал, брод, који припада царству или да им помогне дајући им војску.

новце, храну, оружје и муницију, или да наруши вјерност и уредност царске војске, или употреби други који начин да послужи и подпомогне, да непријатељи улегну у царску државу и да побједу царску војску.

§ 51.

Ако споразумљење царског поданика с непријатељима царства не буде закључавало једно од злочинства, која су у горњем параграфу споменута, него му је само намјера да даде непријатељу нека знања, која могу да учине штету војничком и државном положају царске владе или њезиних сајузника, то онај који чини такво споразумљење, осуђује се према кривици на привремени затвор у тврдињи. Ако се докаже, да му је таквијем давањем знања била намјера да послужи непријатељу као шпијон т. ј. да зломислено покаже непријатељу војничке планове царске владе, то ће онај, који се усуди на такво дјело, по степену свога злочинства ставити се привремено у оков. А ако се такав поступак догоди у ордијама, то се по војничком закону дозвољава, да се такав кривац погуби.

§ 52.

Погубљава се сваки чиновник и царски служитељ и сваки други, који по положају своје службе или званично дозна тајну неког тајног разговора, који се односи на важне политичне послове царства или дозна тајну неког сакривеног војничког предузећа, па отиде и открије то непосредно или преко другога чиновницима неке странске и непријатељске државе, а да nebude на то постављен и да нема дозвољења од владе.

§ 53.

Ако чиновник царске владе, који је наређен и постављен у службу да чува повјерене му планове, мапе тврдиња арсенала и пристаништа, која припадају царској влади преда-

де непријатељу или његовим људима те планове или мапе или једну од њих, ставиће се у оков од три до петнаест година, а ако преда такве планове и мапе људима пријатељске, или неутралне државе, неимајући дозвољење од владе, ставиће се у затвор од једне до три године.

§ 54.

Који год поданик царске владе знаде и покрива шпионе који су послати од стране непријатеља, да прегледају и испитују, или учини да се сакрију ставиће се у оков до живота.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДРУГО.

Злочинства и преступа, који нарушавају унутрашњи мир царске владе.

§ 55.

Који год сам или средством другога, поданике и житеље царства подвже на буну, с оружјем да устану против царске владе тај ће се, или му се дјело његове намјере испунило или се само започело погубити.

§ 56.

Који год наоружава житеље царске државе да их побуди једног против другог, на међусобну војну или даде повода разорењу у неком мјесту, плајену, опустошењу градова и убијству, тај ће се такође погубити, па или се његова зла намјера привела у дјело или се само започела.

§ 57.

Ако нека разбојничка чета, учини или покуша учинити, једно од оних злочинства, која су споменута у § 55. и

у 56, то ће се они, који су се умијешали у ту разбојничку чету, поглавари и побунитељи гдје се ухвате, погубити а они други који се ухвате у мјесту злочинства ставиће се до живота или привремено у оков, у колико се докаже да су били умијешани у буну.

§ 58.

Кад неколицина с намјером да учине које од оних злочинства, која су споменута у §. 55. и у §. 56. тајну завјеру међу собом учине на осим што се договоре и закључе, како да се изврши устанак у договору закључени, предузму нека дјела и мјере, да му извршење приготове, то ће се завјерници, ако је њихова завјера до извршења доведена, казнити заточењем до живота; ако ли се не покаже, да су предузели неке мјере и да су радили да се приготови за извршење устанак, у њиховом тајном договору забиљежени, и само су се договарали и закључили, како да га сврше то ће се у том случају завјереници привремено затворити у тврдињу. Ако се је пак предложило да се учини завјера, с намјером да се изврши један од устанака, који су показани у горња два параграфа, а није се примило, то ће се овај, који је то предложио, казнити затвором од једне до три године.

§ 59.

Сваки који небудући постављен од владе или неимајући узрока, који влада може примити, узме поглаварство над једним војничким одјељењем или над цијелом каквом војском, или командарство над флотом или над војним бродом над тврдињом или једним утврђеним мјестом или над једним пристаништем или над једном вароши, и сваки поглавар, који се покори заповједи владе која му се изда да одступи од командарства војске над којом је био постављен; и сваки командант, који нема довољног узрока, неће да се покори заповједи владе, која му је дата и неће да дозволи подчиње-

вој му војсци да се разиђе, а задржи ју при себи. погубиће се.

§ 60.

Сваки од чиновника који су постављени да употребљавају редовну и поллицајну војску царске владе, који био да био па би потражио да заповједи тој војсци, да се противи сабирању војника, које је наређено по владиној заповједи, казниће се заточењем до живота. Ако ли се виде и стварни трагови такве заповједи и потраживања, то јест ако подчињена му војска послуша незаконите му заповједи и потраживање, те се заиста одупре извршавању владиног потраживања, заповједник се казни погубљењем, а поглавари и начелници који су послушали такову незакониту заповјед, казниће се привременим оковом.

§ 61.

Који год са злом намјером, то јест злоумислено запали обори државне зграде, и разна стоваришта за муницију погубиће се.

§ 62.

Погубиће се сваки, који би постао поглавар или управитељ једне оружане и разбојничке чете састављене с намјером, да плијени и разорана, и да осваја имање и новце, који припадају влади, или општини житељства или да против стоји царској војсци, која је устала против таквих злочинаца. А они који су уишли у такову разбојничку чету, и који нису били управитељи, нити су имали гласа у тој чети, који се ухвате ставиће се у привремени оков у мјесту злочинства.

Додатак §. 62. Они који ходају оружани по горама и вољима, и путника кога срету ухвате и усуде се опчијенити г. такови именују се кутан тарик*), и имају се пре-

*) Кутан тарик значи пресјечни пута а то је разбојник који путнику пресјече пут да га ухвати

та стању и занату в степену разбојства казнити привременим или вјечним оковом. Иначе међу таквим разбојцима ако је који недруги пут у овом злочинству и ако је од оних који су се свакад занимавали разбојством, или који су мучили тешким мукама онога кога су ухватили или да су у пресејени у пута, убијали оног кога су сретали, такви злочинци осуђују се на погубљење.

§ 63.

Ако би у горњем параграфу споменута разбојничка чета, обривовала једно друштво, то онај, који управља из близа и из далека послове тог бунтовног друштва, и који уређује и саставља такову разбојничку чету, или који знаде, нарочито приуговљава и издаје таквој дружини оружје, муницију и друга бунтовничка оруђа, или који им шаље храну; или који каквим год начином буде имао тајно бунтовничко споразумљење с управитељом и командантом разбојничких скупштина; и који год позиваје џел, намјеру, стање и својства таквих чета, небудући принуђен даје им мјесто да леже, да се крију и да се сабирају, сви такви казни ће се привременим оковом.

Додатак § 63. Они који позивају стање и занат разбојника (кутан тарик) и поставља им скровиште ставиће се такође у привремено оков.

§ 64.

Они који су били помијешани у такове разбојничке чете а у њима никакве команде и службе није-су имали, ако су на прву заповијед и предлог од стране војничких и грађанских чиновника послушали и разишли се, или без одпора и оружја ухвате се изван мјеста бунтовничког у другим мјестима, такви се неће осудити на казну као прави бунтовници, ако би израдили собом друге кривце казни ће се за собствену кривицу, такви налазиће се још и под полицијним надзором.

§ 65.

Они бунтовници и разбојници, који, прије него што почну бунтовнички и разбојнички посао, или прије него што се је предузела истрага против њих, изијесте владине чиновнике о кривцима својим друговима, или пошто се почну истраживати, покажу средства и начин, како ће се ухватити, такви се ослобођавају од казне с којом се казне други и узимају се само под надзор полиције, не више од двије године.

§ 66.

Сваки онај, који слово јавно говори по тржиштима по улицама, и по мјестима гдје се много народа сабира или прокламације прилепљује, или разноси штампане листове, и непосредно побуди грађане и житеље да учине злочинство које се показује у овом одјељењу, казниће се као и сами они који су учинили злочинство. У осталом ако се непојави никакав дјествујући знак реченог побуђавања такви казниће се вјечним заточењем.

ОДЈЕЉЕЊЕ ТРЕЋЕ.

О миту (рушвету)

§ 67.

Мито је све оно што се узима и даје под каквим именом било да било на ту џел, да се постигне нека намјера. Кад се нека непокретност или једно имање купи или прода путем мита, са доста великом разликом ниже или више цијене колико онога времена вреди у мјесту, та разлика међу цијеном за коју је продато, и правом вриједности, право је мито.

Осим обичних дарова, који се дају нарочито државним слугама, на свадбама или другим разним састанцима од стране мужева или жена, сваки други големи дар, мањи или већи, који би се дао под именом „пан ендас“ или под другим

којим именов, сматра се као мито.

Неубрајају се пак у мито мале ствари, као воће и друго што је за јело и пиће, које се доноси од стране сиромаша као средство, да испрове дар, или милостињу, или које се за љубав међу пријатељима даје; исто тако и давање и дарови који се дају нарочито сиромасима и онима у нужди и слугама, и званични и јавни дарови, који се узимају са дозвољењем владе.

Ко узима мито, било управо сам лично, било преко људи, зове се подмићеник, ко даје мито зове се подмититељ, а који посредује међу њима зове се посредник.

§ 68.

Подмићеник, ко му драго да је и у којој служби и чину да је, има ће највише за новчану казну платити ону количину коју је узео као мито и још толико за своју казну и ако је за први пут учинио тај преступ, осуђује се на привремен затвор у тврдињи и лишење службе за шест година.

§ 69.

Подмититељ, ко му драго да је, и у каквом чину и служби да буде, за његову новчану казну, као што се спомиње у горњем параграфу, кад се узме од подмићеника дата му количина, па тај ако је први пут учинио тај преступ, као и подмићеник ставља се привремено у затвор у тврдињи и удаљава од своје службе за шест година.

§ 70.

Посредник у миту ко био да био и у каквом чину и служби да је, ако би за први пут учинио тај преступ исто као подмититељ и подмићеник казни се привременим затвором у тврдињи и удаљењем из службе за шест година.

§ 71.

Подмититељ, подмићеник, и посредник, који немају

чина и службе, казне се исто као и они који имају чин и службу.

§ 72.

Кад је подмићеник једна жена удата, па се докаже тачно да је и мужу познато мито, то од тих се узима дво-струко мито које су били узели па и обоје то јест и жена и муж се каже казном која је показана у 68. параграфу за подмићеника.

А кад је подмититељка жена без мужа, или има мужа, па се у суду докаже, да њему није било познато, и није био наклоњен миту, тада, пошто се узме новчана казна само од жене, ставља се у затвор за годину.

§ 73.

Жене које дају мито, и жене које посредују у миту, као мужевима им, који су с њима сагласни и наклоњени миту казниће се исто онако како је речено у горњем параграфу о женама, које узимају мито.

§ 74.

Ако би ко год кад се окриви један пут за мито и по закону казни се, усудио се други пут учинити тај преступ то ће, пошто му се поврати дво-струко мито које узео, ставити се привремено у затвор у тврдињу не мање од пет година, и с тим заједно осуди ће се на лишење чина и службе до живота.

§ 75.

Ко више пута буде подмититељ или посредник мита, казниће се такође привременим затвором у тврдињи не мање од пет година и с тим заједно осуди ће се на казну лишења чина и службе до живота.

§ 76.

Кад се у суду докаже, да за мито нијесу узети и дати новци или ствари, него је само дато за то писмо или обвезаница или да писмо или обвезаница јошт није узета, него је само био један договор, да се узме и даде мито, а тај договор није се извршио само због неких сметња, које подмититељ и подмићеник нијесу могли савладати, такви договори броје се као и право дато и узето мито, и који су се у судили у то, казни ће се као и подмићеник, подмититељ и посредник, само с том разликом, да ће се у том случају миту одговарајућа количина узети за новчану казну један пут од подмититеља а толико јошт од подмићеника.

§ 77.

Кад когод, да сваке живот, имање, част и законити интерес истинито буде принуђен и притијешњен да даде неком мито, па после је објави ствар суду, тада се узимају натраг, новци које је дао и њему се дају а онај, који је узео то мито казниће се исто овако, као и подмићеник. А онај који је дао мито, у вријеме кад је прошао узрок принуђења, личног му страха и плашења, ако је у Цариграду, нејави се с тужбом министарству унутрашњих послова, а аколи је изван престолнице, управитељу и мјестном савјету, него случајно се чује с друге стране такав се казни као и сами подмититељ.

§ 78.

Кад ко има какав посао, у коме има право, па чиновник коме је принуђен обратити се, да му извиди и сврши, ако му заште новаца, то, пошто се види, а он ако дође и јави и докаже, осим његовог посла да му је ствар праведна даје му се за награду половина од потражених новца који ће се узети од чиновника који је потраживао, и тај чиновник који је тражио мито, казниће се као и подмићеник.

§ 79.

Ако се коме за какав било посао поднесе мито, а тај или прије него што узме то мито, или пошто га узме а прије него што се чује од друге стране, јави најдаље до два мјесеца ако је у Цариграду, министарству унутрашњих послова, ако лије изван престолнице, у мјесту гдје се налази највећој власти и савјету, и преда новце како их је и узео, тај се похваљује; ако ли новци још нијесу узети, то ће се узети од подмититеља толико новаца за његову новчану казну, и казниће се другим одређеним казнама подмититељским, као што је горе споменуто.

§ 80.

Један од онијех, који су у служби, да дају под закуп државне приходе, ако узме од кога новце, или гледа само за своју личну корист и продаде неке државне приходе, са мањом цијеном, него што плаћа други купац, такви чиновници који се усуди на такво што, сматра се као крадљивац државног имања и казни се казнама крађе које су одређене у §. 82, идућег четиртога одјељења.

§ 81.

Ако неки даде неком другом мито да учини једно од онијех злочинства која изазивају тежу казну од горе споменутијех за мито, најпријеће се одузети од подмићенога то јест од онога који је новце узео и злочинство учинио, само они новци, које је узео да учини злочинство а после је они које је узео као мито, и подмититељ, то јест онај, који је новце дао и проузроковао да се учини злочинство и међу овима ако има посредник, казниће се одређеним казнама у овом законнику они који то злочинство учине, или другога наврате учинити или посредују да се учини.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЧЕТВРТО.

О крађи државног имања и о другим подобним
законопреступима

§ 82.

Сваки онај који украде што од државног имања или новце, или друго што, тај ће, пошто се одузме и поврати двоструко оно што је украо и предаде се у царску касу ставити се привремено у затвор у тврдињу, не мање од пет година, и тим заједно осуђује се казна лишења од чина и од службе доживота.

§ 83.

Ко буде постављен да купи или да прода или да изради шта било да било, за државни рачун, па у куповању и у продавању, у цијени, и у количини и у израђивању помијеша лукаштина, и којим било начином учини злоупотребе, такав биће као и крађивац, и подпада под казну, која се опредјељује у горњем параграфу.

§ 84.

Ако такви крађивци немају чина и службе казниће се исто онако по горе наведенијем параграфима, као и они, који имају чин и службу.

§ 85.

Државни чиновници који узимају новце одбијањем од сенета и серђија, које су при онима, који имају узимати од владе, и чиновници који узимају и примају новце и остале дарове од потражитеља за награду да им плате што имају узимати, осуђују се да поврате натраг новце и друго што год буду узели, и послеље казниће се привременим затвором у тврдињи; аколи ив таково одузимање, са дозвољењем овакоких

чиновници уеуде се неки од њихових служитеља сродника или неки од онијех, који се налазе при њима то ће се како они тако и чиновници који су им дозвољели, казнити, истим казнама.

§ 86.

Сваки мањи и већи чиновници, који неплаћају подпуно опређену плату посленицима за послове и за пренос које употребљавају приликом службе, или неплаћају цијеном ствари од кога су узели, или плаћају не подпуно или чине посленике да им раде ангарију без плате, осуђују се да плате двоструку суму колика је корист, коју су учинили тијем начином, једна половина да се даде коме треба да се плати у име плате и за цијену, а друга половина да се узме за повчану казну, и стави се у затвор у тврдињу привремено.

§ 87.

Сви мањи или већи чиновници који употребљавају неподпуно заштије који су одређени да чувају мјесто и да сабирају данак, и узимају њихове плате подпуно, или их раставо са свим од службе њихове, и нареде им да служе у њиховој сопственој кући, или пак слуге који су им у кући, упишу у заштијски журнал, те узимају њихову плату и дају им, осуђују се да плате двојном колико вноси плата, коју су узели за оне заштије који нису били у пословима, и за оне које су употребљавали у својој кући, и оним својим слугама што су узимали и давали на име заштија, послеље ставиће се привремено у затвор у тврдињу.

§ 88.

Чиновници и други људи, који би смутили и покварили значење наредаба, односећих се на приходе државне лиценцијације (мезад) која се даје под закуп, или који би поступали против тијех наредаба, извадиће се из службе, и ставиће

се у затвор од једно до двије године, или ће се послати у заточење од двије до три године. Осим тих казни задужују се још да плате штету која је учињена државној каси таквим њиховим поступцима.

§ 89.

Сви мањи или већи државни чиновници који су постављени у мале или велике послове као управитељи и надзиратељи, који продају или купују потребе за државу, ако употребљују измаму, јавно или тајно, сами или средством другог, или задружно гледају, да израде за себе корист, или ако узимају за себе да израде и да начине нешто под кесим, или се удруже са оним који су узели; такви ће се извадити из службе, и послаће се у заточење од једне до двије године. Аколи у оваковом узимању и давању правитељственом узму и комисијона, или у промјењивању новаца израде себи корист то ће осим што ће се извадити из службе, још се казнити и затвором од једне до двије године, или послаће се у заточење од двије до три године.

§ 90.

Под каквим било пачином, грађански и финансијални чиновници, који преметну на свој дуг државне новце, или допусте другима да преметну, извади ће се из службе и ставиће се у затвор од три мјесеца до двије године, или ће се послати у заточење од шест мјесеца до три године.

§ 91.

Од оних који су чиновници или су на себе примили да купују потребности за сухоzemну и за морску војску, ако би неки само својом погрешком проузроковао недостатак или штету војничким потребама то таквим, кад се наплати накнада и поврате новци (ако их је био узео напријед на рачун ствари за које се био заузео куповати,) узима се и пов-

рата казна колико једна четвртина од узете накнаде.

§ 92.

Који од државних чиновника, помогну ономе, који је проузроковао неуредности у куповању државном, стави ће се у затвор од три године.

§ 93.

Кад се је неки погодио и обвезао да купи и да изради војничке потребе па без оправдавајућег неког узрока преда их на вријеме него их задржи, или се умијешало лукавство и првешвара у виду, каквих количина и ствари, које су се дале израдити, кад се узме потребита накнада од њих, узима се и новчана казна, једну четвртину од накнаде.

ОДЈЕЉЕЊЕ ПЕТО.

О онима, који злоупотребљују улив своје службе и свога положаја, и о онима који неиспуњавају дужност своје службе.

§ 94.

У свима партицама, које се прегледају или се суде, дозвољено је свакоме дати своје мишљење суду и савјетима било усмено или писмено, доста само да има цјел послужити истини, и тако мишљење ће се рачунати као помоћна у рјешавању са изузетком овога правила, ако би неки од мањих или виших чиновника, за одбрану или за јарост, сам или преко другог, писмено или усмено, одирао неку заповијед или молбу суду и савјету за и против тужитеља или туженога, изложене су доле забиљежено различне казне, односеће се на такве чиновнике, за судове и савјете, који би поступали против наредбе.

§ 95.

По овоме, што је горе казано догодивше се мијешање ако се догодило од стране једног чиновника из узрока утицајем положаја своје службе у виду заповједи, рјешења и масила, а савјети и судови се успротиве томе и доказу влади, такав чиновник се казни искључењем из службе. А ако то мијешање догоди се с молбом и тражењем, а савјети и судови се успротиве и доказу влади, то од онога који је то тражио узима се новчана казна од десет до педесет златних меџидија.

§ 96.

У расправи тужбе кад се догоди такво мијешање, и тужба се осуди не право, то чиновник који је по својој заповједи учинио то, да се ријешити, искључује се из службе, и казни се затвором од три мјесеца до годину и по, или заточењем од шест мјесеци до три године. Ако се пак расправљена тужба ријешити, по молби нечијој, то онај, који је учинио молбу, осим што ће платити новчану казну, ставља се јошт и у затвор од једног и по, до три мјесеца, или се шаље у заточење од три до шест мјесеци.

§ 97.

Ако суд или један савјет, нејави влади заповијед и молбу, која им је учињена у једној тужби, макар и да нису извршили ону заповијед и молбу, то судија или који је предсједник искључује се из службе.

§ 98.

Ако суд или савјет не само не јави влади, за догодишћу се заповијед и молбу, но ако по тој заповједи или молби ријешити и осуди противно правосуђу, то како судија тако и предсједник савјета искључују се из службе за шест година, и казне се заточењем од три године, а чланови савјета

казне се само искључењем из службе за шест година.

Како судији тако и предсједнику и члановима ни у какву времену није допуштено да се употребљавају у судовима и у савјетима.

§ 99.

Сваки чиновник, ко био да био, велики или мали, ако би употребио утицај, или силу свог положаја те се одупро или учинио, да се одупру, испуњавању државних заповједи, судским законима, наредбама, и сабирају сваких одређених данака, казни се са привременим затвором; а кад је један чиновник по заповједи начелника принуђен, да поступи тако, тада се тај неказни, него се казни онај, који је дао наприје заповјед; аколи пак такав поступак је узрок јошт већем неком злочинству то се осуђује и казни тешком казном за оно тешко злочинство.

Додатак § 99. Они, који по томе начину употребе утицај и праву силу, ако нису чиновници казне се такође затвором не више од године.

§ 100.

Строго је забрањено валијама мутесарифима, кајмеканима, дефтердарима, судијама малмудирима, и мудирима у кадилуцима и свима управитељима, куновати и трговати житом и другим потребним стварима, које су необходимо потребне житељима у ајалетима, санџацима, и кадилуцима и у опште мјестима, којима управљају, зато који год од тих, сам или преко других, или другијем средствима, јавно или тајно ступе у забрањену трговину, искључује се из службе, и казни се новчаном казном, од дванаест и пет, до тисуће златних меџидија; а ако у оном мјесту гдје се налази тајна трговина, земље и добра, та трговина коју воде и трговци, и трговцима, искључује се из овог правила.

ÖSTERREICHISCHES
KONIGREICH BOHMEN
JUSTIZABTHEILUNG
SARAJEVO

§ 101.

Сваки чиновник, који без извињавајућег узрока, који се може код власти примити, задржи, да обнародује, и да објави високи налог, високу заповјед, и друге владине поруке, које му је влада наложила, искључује се из службе, а од подобног поступка ако проузрокује штету држави, или мјесту, то такав чиновник се казни особитом казном одређеном за оне, који проузрокују такве штете.

§ 102.

Кад неки од мањих чиновника без довољног узрока покаже слабост и небрежљивост у извршавању препоручених му од виших начелника заповједи, које припадају службеној му дужности, казни се повчаном казном у количини једне мјесечне плате; аколи из непокорности испуни заповједи свога начелника, тада се казни искључењем из службе. Таково, задржавање, небрежљивост, или непокорност, ако проузрокује штету држави или мјесту, то такав чиновник се казни особитом казном прописаном за оне који проузрокују такве штете.

ОДЈЕЉЕЊЕ ШЕСТО.

Казне за случаје, кад чиновници судски притјесњавају и чине злоупотребења с људима.

§ 103.

Ако неки од судија, чланова савјета, и других државних чиновника, нареди или изврши притјесњавање и муке окривљеноме, да га примора да призна кривицу, казни се привременим затвором у тврдињи и лишењем чина и службе до живота, ако ли подчињени чиновници по заповједи надлежних им начелника учине такво што, то ће се казнити том казном онај, који је издао ту заповјед. А ако ли човјек који је стављен био на муке, у тим мукама умре, или му се дого-

ди какав недостатак ма у једном члану тјела, то чиновник који се усудио на тако што, казни се казном, која је одређена за оне, који човјека убију или рапе.

§ 104.

Ако неки од судија, чланова савјета, или од других државних чиновника ријешити или извршити над окривљеним тешку казну преко закона, то такав чиновник се ставља у затвор од шест мјесеци до три године, и искључује се из службе, тако да се не може послје примити у судеку службу или у савјет.

§ 105.

Иаузимајући случај, за који дозвољавају грађански и војени закони и постављене полицijske наредбе, и осим правила одређених у закону, ако неки чиновник кад извршује службу, униће насилно у чију кућу, ставља се у затвор од шест мјесеци до три године; ако ли докаже да је то учинио по заповједи начелника, тада се тај опрашта од казне а са истом казном казни се начелник му, ма ко да је. Осим чиновника, други, ко био да био ако дође у кућу чију са влашћом или насилно, казни се затвором од једне седмице до шест мјесеци.

§ 106.

Ако који од омијех чиновника који су одређени да извршују неке насилне мјере, и полицijski чиновници, и чиновници који су одређени да доводе људе у судове ако у вријеме кад испуњавају дужности или извршују заповједи предостављених им чиновника, одступити од правила закона и наредбе, те по другоме неком начину учини неке злоупотребавајуће мјере то јест ако се усуди вриједити чију част или предузме мјере које могу повриједити тјело, тај се према строгасти у надлежним му поступцима казни затвором од једне седмице до једне године.

§ 107.

Кад неки већи или мањи чиновник или један од овијех, који имају чин од царске владе, кули насилно нечеје покретно или непокретно имање и са неправедним постојањем му их освоји, или га примера да их врода, имање ће се ако је цијелости и ако постоји повратити а ако није, вриједност ће му се тада у новцима имаоцу накнадити а чиновник који се је усудио у то, каквог чина и да буде, по степенима, кривице, казни се заточењем од шест мјесеци до три године, и на свагда лишаван се чина и службе.

§ 108.

Ако велики или мали чиновници, који су поглавари у једној служби, и њима одређени под њихову управу чиновници, и људи које они употребљавају, и они који закупују и узимају сваке државне приходе, а и њихови људи, ако би узели и сабрали од количине давка, десетине, русумата, и других прихода нешто више него што је прописано од стране владе, чиновници, који су поглавари службе као и закупници (мултезими) казне се припременим затвором, од шест мјесеци до три године, и одкад поврате натраг вишак узетих новаца, узима им се и повична казна, толика, колико је било више уветих новаца.

§ 109.

Ако неки мали или велики чиновник осим казне новчане која се одређује законом, узме мало или много новаца, или друго шта за новчану казну, или узме штогод мање или више од количине новчане казне на коју је постављен да сабере по закону, или пак прије разправе тужбе, узме новчану казну, која ће се опредјелити, то од како се узме двоструко оно што је узео, и половина се даде имаоцу, чиновник који се усудио на такво што, казни се казном за мито одређеном.

§ 110.

Ако би који од државних чиновника или од варошких првенаца употребио ангарију без плате, у каквом било послу, осим за послове који су по наредби опредјељени од владе, или који се виде потребни за житеља, то од онога који се усудио на такво што, узима се према плаћању у мјесту, плата за оне посленике, које је употребио без плате и даје им се, а ако је чиновник, одпушта се из службе, и сваки по степенима кривице, казни се заточењем од шест мјесеци до три године.

§ 111.

Ако би мањи или већи чиновници, и њихови људи, мушаширци за добављање у суд (ихвар,) или за посао, заштије, редовни војници, и њихови начелници, кад дођу и прођу кроз нека мјеста, и остану да преноће у кућама житеља, насилно и безплатно узели храну за себе и за коње, то ће, пошто прате имаоцу приједност онога што су узели, некључити се из службе и из посла и казнити се затвором од једне седмице до један мјесец. А кад такав у војеном реду усуди се на такво што, то од како се узме од дотичног начелника вредност, онога што су узели без плате, и прати се имаоцу, одпушта се из службе и казни се затвором, од шест мјесеци до три године.

ОДЈЕЉЕЊЕ СЕДМО.

Казне за оне, који се противе и небу покорни државним чиновницима, и за оне који их презиру.

§ 112.

Ако би се ко усудио презрети кога од царског суда и савјета, или другог ког од државних чиновника, по начину

који дира честољубље и почаст њихову или их изнеује и поплаши, у вријеме кад извршују службене дужности, или нешто су извршили службу, такви се казни затвором од једне седмице до шест мјесеци.

Ако ли такво презрење, псовка или плашња догоди се у вријеме заседања суда и сањета, то који се усуди на то казни се затвором од шест мјесеци до једне године.

§ 113.

Ако би ко усудио се презрети, псовати и плашити војене и уобште одређене од владе чиновнике у службама да пазе и да управљају, тај ће, који је што дирнуо у честољубље и част им, било кад извршују службу, или нешто ју изврше, такав се казни повчано, од једне до три златне мецидије.

Таково пријзбање и презрење ако се догоди војеним чиновницима и полицајним управитељима, који би се усудио да то учини, затвора се од једне седмице до један мјесец. Ако ли при таквом презирању и плашњи когод прихвати и оружје, такав у сваком случају се затвара од шест мјесеци до двије године.

§ 114.

Који се усуди да удари, било без оружја и без дарени, кога чиновника или кога царског војника и заштију, у вријеме кад извршује службене дужности, или нешто су је извршили, казни се затвором од шест мјесеци до двије године.

§ 115.

Ако би се усудио неки да рани кога од правителствених чиновника већег или мањег, постављених у јавну службу да пазе и да управљају или са некаквим насиљем усуде се проузроковати им какву болест, у вријеме кад испуњавају

службене дужности, или нешто су их испунили, такав се казни, двоstrukом казном која се по закону налаже, по степенима оне кривице.

§ 116.

Ако неки, који је позват аванично на суд или сањет без довољног извињења, одбије позив, такав се казни повчано од једне бијеле мецидије до пет златних мецидија. Повчана казна му се удвостручава, и тако најпослије се увеличава двоstrukо, према томе колико је пута одбио позив.

ОДЈЕЉЕЊЕ ОСМО

За оне који пропуштају затворенике, и за оне који укривају злочинце.

§ 117.

По каквом да би и било начину, кад побјегну неки затвореници, бивши ухваћени и препријечени од стране суда ако је то избјегавање произишло од небрижљивости и немарења чиновника, војника, и мубашира, који су били одређени да их одводе и предају, или од немарења стражара, тамничара, вратара, и т. д. који су постављени да их чувају у тамницама, то ти који су против закона и наредбе показали немарење и небрижљивост, затворају се од једне седмице до два мјесеца.

Аколи затворени побјегне по споразумљењу и по дјејству од постављеног да га чува, такав чиновник казни се затвором од шест мјесеци до три године, према степену злочинства, за које је био затворен побјегавши.

§ 118.

Ако неки неостављени да чува затворенике, даде и,

средства и олакшицу да побјегну, казниће се затвором од једне седмице до шест мјесеци.

§ 119.

Који год од онијех, који су постављени, или од онијех који нису постављени, да чувају затворенике даде им средство, оружје, алат и друге справе, да им олакша да побјегну насилно, казниће се привременим оковом.

§ 120.

Ако неки од постављених да чувају затворенике, узму повде те пропусте неког затвореника, то, ако је кривица на бјегунцу од злочинства, које се казни смрћу, оковом до живота, осуђује се на новчану казну двојином количине новаца које је био узео, и казни се привременим оковом.

Аколи је кривица на побјегавшем затворенику била мања, то који га је пропустио, казниће се као подмићеник.

§ 121.

Који крије у кући знајући бјегунца из затвора или неког окривљеног за злочинство, казни се затвором од шест мјесеци до двије године, опрштава се и искључује се од ове казне родбина супрузи, браћа и сестре.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДЕВЕТО.

Казне за оне, који се усуђују развалити печат, и узети заложене ствари, и званична писма.

§ 122.

Кад се развали и отвори један печат, који је стављен по заповјести владе или суда да се чува једно мјесто, или књиге, или ствари односеће се каквом било послу, ако и

ма чиновник постављен да чува тај печат и ако је била та ствар од његове немарности и пеназње, тај казниће се новчаном казном од пет до педесет златних меџидија. Тај разваљени печат ако је био над књигама и неким стварима односећим се на злочинство, или горе споменуте новчане казне, чиновник, који је био одређен да чува, према степену злочинства, које се односи у књигама и стварима, казниће се затвором од три мјесеца до једне године.

§ 123.

Као што је горе споменуто, који развали и отвори печат постављен над књигама или стварима, односећим се на злочинство, казниће се затвором од шест мјесеци до једне године. Такови преступи ако би учинио собом чиновник, који је постављен да чува, казниће се затвором од једне до три године.

§ 124.

Ако који развали и отвори печат, који се ставља над књигама, стварима и над неким мјестима, односно на други какав да био посао, казниће се затвором од једне седмице, до шест мјесеци, а ако је то учинио собом чиновник, који је одређен да га чува, затвора се од шест мјесеци до једне године.

§ 125.

Који се усуде са разваљивањем печата крађу учинити, такви казниће се собственом казном, одређеном за оне, који се усуде крађу чинити са разбијањем катанаца од једног скривалишта или врата затвореног мјеста.

§ 126.

Кад се узме и украде или стане чинити да се упропасте и изгубе државна важна писма протоколи, расписи, сене-

ти, и књиге однесоше на судство, од мјеста опредјељених да се чувају, или из руку оних особа које су постављене да чувају, ако се докаже да је та ствар произишла од немарности и непажње чиновника, који су чували, узима му се новчана казна колика му је једна мјесечна плата, и затвора се од једне седмице до три мјесеца.

§ 127.

Као што је стављено у горњем §. који су се усудили да украду или упропасте ствари заворају се од шест мјесеци до двије године; аколи су те важне књиге украдене и упропашћене од стране чиновника који их чува, то кад му се узме за новчану казну колико једну мјесечну плату, казни се затвором од једне до три године.

§ 128.

Они који та злочинства разваљивање печата, крађе, упропашћивања и губљења књига, чине насилно и нападајем против чиновника који су постављени да их чувају, то они који су се усудили на таково нешто, казни ће се привременим оковом.

§ 129.

Чиновници, који нарочито отварају собом или преко другога писма предана на пошту, или на оваква средства или поштањски чиновници, који су о том извјештени узима им се новчана казна од једне до пет златних мецидија, и затворају се од једног мјесеца до три године.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДЕСЕТО.

О онима, који се показују у званичном реду, неимајући на то право ни дозвољење.

§ 130.

Сваки, који без права и без дозвољења од царске владе својевољно показује се у реду војничке или грађанске службе, или извршава послове однесоше се на ту службу казни се затвором не мање од три мјесеца; а који се у том усуди да покаже лажан царски ферман, безирека писма, бујрулдије, и друга подобна званична писма и усуди се на подобно лукавство, то ће, као што се назначује у петнаестом одјелењу, казнити се казном која је одређена за фалшификате (сахтефарак).

§ 131.

Који на се ставља нишан (орден) неустојавши га се и неимајући дозвољење од царске владе, и који облачи званичне хаљине чина в-ћег од његовог или који облачи униформу неимајући чин и службу, казни се затвором од шест мјесеци до једне године.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЈЕДНАЕСТО.

О онима који нападају на вјерозаконска права, и онима који разваљују и онустошавају старе и поштовања достојне споменике.

§ 132.

Ако би који напао на вјерозаконске обичаје и обреде, царскијех поданика, који имају дозвољење од владе да их извршују, или овакото учини страшењем забране извршивање, такозиће се према степену дјела казнити затвором од једне седмице до три мјесеца.

§ 133.

Који развали и повриједи свештене споменике и згра-

де које су за украс градеки или који развале и онуестоше неке старине подобне спомену, или ако сијеку и поразују дрвета по авлијама од храмова, или по мјестима угледнијем, или по улицама и мејданима, кад плате накнаду штете, затворе се од једног мјесеца до једне године новчано се казне од једне до десет златних меџидија.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДВАНАЕСТО.

О онима који нарушавају телеграфски саобраштај.

§ 134.

Који био да био, ако по незнаљивости поквари полове, кретање, или оруђа телеграфска, по начину који ће препријечити саобштовање, узима му се новчана казна од пет до педесет златних меџидија; а ако се докаже да је то учињено хотимице то осим те новчане казне ставиће се јошт и у затвор од три мјесеца до двије године.

§ 135.

Који био да био, ако стане узроковати да се уништи саобштовање, по начинима, као што су да пресијече жицу, да обори ступове или порцелане на телеграфима, стави се у затвор од три мјесеца до три године, и узима му се новчана казна од пет до педесет златних меџидија.

§ 136.

У вријеме кад се случи каква смутња или буна у држави царској, који био да био, ако развали једну или више линија телеграфских или другијем начинином спријечи му радњу, или пасивно, или другим начином прекине кореспонденције које се воде међу чиновницима или препријечи саобраштај онцијем који шаљу писма ередетвом телеграфа, или си-

лом се одуире поправљању телеграфске линије, узима му новчана казна од педесет до дијеста златнијех меџидија, и ставља се у привремени оков.

ОДЈЕЉЕЊЕ ТРИНАЕСТО.

О онима који отворају штампарије без дозвољења и о онима који штампају и обнародују шкољиве листове у штампарији отвореној с дозвољењем и о начину по ком ће се поступати у училиштима.

§ 137.

Сваки, који без дозвољења од цркве владе отвори штампарију и штампа књиге и листове, пошто му се затвори штампарија, узима му се новчана казна до педесет златних меџидија.

§ 138.

Ако се неки усуде, да у штампарији отвореној с дозвољењем владиним штампају и обнародују шкољиве новине, књиге и њима подобно против владе, или против јединога народа поданичкога јој, најприје, пошто им се одузме што штампао према степену кривице су, затвора ли се штампарија привремено или сасвим, и узима се од њих новчана казна, од десет до педесет златних меџидија.

§ 139.

Они који сами или преко другог штампају и обнародују у стиховима или у прози сатире које дирају благообразност или неуљудне и ликове изображења, казне се новчаном казном, од једне до пет златних меџидија, и затвором од 24 сахата до једне седмице.

§ 140.

Ако неки отвори школу против наредбе обште просвјете, затвора му се училиште, и узима се од њега новчана казна од двије до десет златних мецидија.

§ 141.

Који против наредбе обште просвјете без дозвољења учитељствује, кад се извади из учитељства, узима се од њега новчана казна од двије до десет златних мецидија.

§ 142.

Ако против наредбе обште просвјете, у једном училишту предају се неке књиге, то управитељ истог училишта, који допушта да се предају таке књиге, а ако нема управитеља у училиштима, то учитељ који предаје те књиге, казни се затвором од једне седмице до једне године.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЧЕТРНАЕСТО.

О калпозанлуку

§ 143.

Који гради новце по подражавању златним и сребрним новцима, који се законито узимају и дају у царској држави, и који јегетом, зумбом, ђезаном, или другим оруђем и начином, раставља и вади мало или много сребра и злата од речених новаца, и смањива им вриједност, и који позлађује новце, да их прометне у мјесто других, који су од веће цијене, и који помогне, да се преобраћају у царској држави подобни лажни новци, или да се насијавају од стране једне државе, и занима се прометањем таквих лажних новаца стањем да се привремено у оков, не мање од десет година.

§ 144.

Они који сијеку новце по подражавању бакрених новца који пролазе у царској држави, или подномажу да долазе из странскијех држава, и да се узимају и дају по царској држави, казне се привременим оковом.

§ 145.

Који сијеку новце по подражавању странских новца, у царској држави, или смањују цијену странским новцима по начину показаном у §. 143. или им промјењују боју или који подномажу да се преобраћају такви подправљени и лажни странски новци у царској држави, или пак да се унесе из иностранних мјеста у царску државу или занимају се прометањем њиховим, такви се стављају у привремени оков.

§ 146.

Који узима и даје подправљене и лажне новце, показане у горњим параграфима, кад мисли да су невинити то није пушка да се броји као кривац у калпозанлуку, него коме дођу у руку такви лажни новци и познаје их да су лажни и покварени, па их промеће, то колико је новаца прометнуо, узима се од њега новчана казна најмање три пута или највише шест пута она сума коју је прометнуо. Та новчана казна никако не може бити мања од једне златне мецидије.

§ 147.

Од окривљенијех за злочинства, показана у §. 143, 144, и 145., ако неки прије него се изврши подпуно то злочинство или прије него што се почне истраживати ствар од стране владе, отиде те јани суду за оне, који су се усудили на то или кад се почну истраживати, помогне да се ухвати

и други у кривници учесници, то такви се опраштају од казне, а само се узимају под полицајни надзор привремено.

ОДЈЕЉЕЊЕ ПЕТНАЕСТО.

О сахтеџарлуку (подметању)

§ 148.

Који сам или преко другог подноси лажне зановиједи царске владе, или преправи високе зановиједи царске владе, или који подражава сам или средством другог поднесе и знакове (сах) државних чиновника, или који подражава један печат собствени само државним чиновницима, или државној служби, или који употребљава такве подирављене печате или подражава и подиравља акције, занеске сергије и сваке друге сенете у обште финансијске, који се узимају и дају, или их преправља и употребљава, или такве уноси у царску државу, казни се привременим оковом, или затвором у тврдињи не мање од десет година.

§ 149.

Сваки који подиравља једну од царских тура или биљга које се односе на мирију, или их преправља по начину сахтеџарлука, казни се привременим оковом или затвором у тврдињи не мање од десет година; или од тих миријских биљга једну каквим било начином ако узме у руку и у потреби, да нанесе штету држави и домовини, казни се затвором од три године.

§ 150.

Који подражава печат, дамге, пишане, собствене за ударање у име царске владе врху свакаквог имања и другог, или собствене неке службе, или некоје трговачке куће, или

некоје кумпањије, која је постала са дозвољењем владе, или који употребљава такве подирављене нишане и дамге, казни се затвором од три године, и какав би квар произишао од тог подирављања наплаћује се накнада од њега. А који неким начиним узме у руку собствене печате, дамге и нишане, и употребљава их на штету интереса владе, и службе, или неке трговачке кумпањије, и другог каквог друштва, казни се затвором од шест мјесеци до једну годину, и накнада квара, који се појави у том случају, од таковог наплаћује се.

§ 151.

Који од окривљеника показаним и горњим параграфима сахтеџарлуком, прије него се изврши и велики то злочинство, или прије него што се почне истраживати ствар од стране владе, отиде и јави за ствар влади, и објави оне који су се усудили на то или кад се почну тражити, помогне да се ухвате и други кривични, то такви се опрашта од казне, а само се узима под полицајни надзор.

§ 152.

Од чиновника, који био да био, у вријеме када извршује дужности службене, ако чини сахтеџарлук у начиненим вламима, (пресудама,) и осталим сенетима, или дефтерима, расписима, и осталим записцима, било да додаје међу редоме, било да преграђује слова, печате или поднесе, или мјесто имена једнога лица, стави име другог, казни се затвором у тврдињи или привременим оковом, не мање од десет година а ако тај, који је учинио сахтеџарлук није чиновник, то казни се затвором у тврдињи, или привременим оковом, не преко седам година.

§ 153.

Који чиновник у суду, савјету, и удругијем мјестима, гдје се извиђају обшти послови, коме је у служби дужност

да гради сваке сенете и званичне књиге, које се граде за неке, који имају посао, ако записује другојачије признања и казивања, онијех који имају посао, и ако би ставио истину у мјесто истине, или један непризнат посао представи као признат и покаже лукавство, или пак пречини сопствену ствар или разна стања, и такови сахтефарлук учини, такав се казни или привременим затвором у тврдињи, или привременим оковом не мање од десет година.

§ 154.

Онај који са знањем употребљава подправљене књиге показане у горња два параграфа, ставиће се у привремени оков, или у затвор у тврдињи, али не више од седам година.

§ 155.

Који чини сахтефарлук по начину горе показаном у сопственим књигама односећим се на једно лице, и који употребљава у знању, такве подправљене књиге, казни се затвором, од једне до три године.

§ 156.

Који наговара да се поднесују лажна имена у путним заповиједима и путним тескерима и пашапортама, или који јамствује са лукавством на извади такве путне тескере, затвора се од шест мјесеци до двије године.

§ 157.

Који гради подправљене путне заповиједи, путне тескере, пашапорте, или који преграђује и разнаљује истините путне књиге, и који употребљава такве подправљене књиге, ставља се у затвор од једне до три године.

§ 156.

Ханџија, кафеџија, бећарски оџија, локандијер и

други такови, који са дневном платом дају пребивалиште што коме, који знају истинита имена онијем којијем дају мјесто и одаје, па по сахтефарлуку зашишу их у дефтер са другим именом, такови се ставе у затвор од један мјесец до три године.

§ 159.

Чиновници, који дају путне тескере без да узму поручитељство по текућем закону и наредби, извади ће се из службе и казнити затвором од шест мјесеци до једне године. Ако такови чиновници у знању зашишу лажна имена у путне књиге, затворају се од шест мјесеци до двије године.

§ 160.

Који с намјером да опрости себе или другога од какве државне службе, начини лажно свједочанство на име љекара и хирурга, да има неку тјелесну болест, стави се у затвор од једне до три године.

§ 161.

Који хирург или љекар, по умољењу неког или из наклоности да опрости неког државне службе, начини лажно свједочанство и каже да има неку болест, затвора се од једне до три године. А ако у таквом сахтефарлуку усуди се да узме новце или дар, над таковим извршује се казна као над подмићеником, а онај који даје новце, казни се као и подмититељ.

§ 162.

Који без знања употребљава какве подправљене и подражаване ствари опрошћава се од казне.

ОДЈЕЉЕЊЕ ШЕСНАЕСТО.

Казне за оне, који пожар производе.

§ 163.

Који хотимице тури огањ и запали какве зграде у унутрашњости града, паланке и села, биле оне за обитавање или не или у спољашњости лађу или зграде удешене за људе и уређене за употребљивање, биле његова својина или не, казни се смрћу.

§ 164.

Који подметне хотимице огањ и запали изван града, паланке или села зграде биле заобитавање, или не, и који запали лађу, шуму гај, или производ, који је јошт на земљи, ако то није његова својина, поднада под вјечни оков, а ако је пак ствар његова, на ју хотимице запали, и пожар се распростре и причини штету другоме, тај поднада под казну привременог окова.

§ 165.

Који хотимице запали осујечена дрва, грађу и покривену летину, ако није његова својина, стави се у привремено оков, а ако је његова својина па од тог његовог својеволног заналења, буде квара и другом, то такав се затвора привремено у тврдињи.

§ 166.

Кад се појави пожар каквим било начином, ако буде узрок да погине један или више људи на мјесту гдје гори, то, који су запалили, казни се смрћу.

§ 167.

Који насиљава и приморава некога да запали какве било зграде, ствари, и имање, казни се оковом.

ГЛАВА ДРУГА

О злочинству и преступу, при којима се особама налазе и о казнама зато одређеним.

ОДЈЕЉЕЊЕ ПРВО.

О убијству и рањивању, ударању и заплашавању.

§ 168.

Убијство јест: да се когод погуби, било оружјем било отровом или другим којим начином.

§ 169.

Нарочно убијство јест, ако је неки прије него што је извршио дјело убијства, био наунио и закључио да га учини.

§ 170.

Ако се докаже по закону, да је неки убио једног нарочито, осуђује се по закону на смрт.

§ 171.

Законито ријешење не уништава лична права убијеног ако има насљеднике, него њихово поискавање и тужба за лично право излаже се на вјерозаконски суд.

§ 172.

Убијца опрошћени од казне крв за крв (кисас), или од погубљења, ставља се у вјечни оков, или у привремени, не мање од петнаест година,

§ 173.

Они, који чине од вазда злочинства ако муче другог насилним мукама, с намјерењем да га наведу да учини неко велико злочинство, па ако се докаже, да су и одирије чинили таково нешто, да су сабикали, и т. д. осуђују се на казну убице.

§ 174.

Ако неки нехотице убије некога, ставља се у оков за петнаест година; иначе то убијство ако се случи у вријеме над чини друго неко злочинство, или пред што га сврши, или пошто га сврши, или да би учинио преступ; таконе убице казне се по закону смрћу.

§ 175.

Који је помоћник убијци, ставља се у привремени оков.

§ 176.

Који сакрије тјело убијенога, или га погребе а не јави власти, и не прегледа се, затвора се од једног мјесеца до једне године, и узима му се повчана казна од једне до пет златних меџидија. Но ако је и тај био помијешан у тај посао убијства и казна му се за то одређена извршује.

§ 177.

Ако неки рани или удари некога, те му одијече или осамити неки члан, пошто се од њега наплате хирургски трошкови и плата, која се ријеша за сакатаук (дијет), ставља се у оков за три године, а ако се докаже да је од прије наменио и учинио то злочинство, казна му се окова продужава до десет година.

§ 178.

Ако неки удари или рани неког по начину што проузрокује да се разболи или да остане од послова више од 20 дана, затвора се од два мјесеца до двије године, и наплаћују се лекарски трошкови, и према количини коју је могао рањени или ударени у здрављу зарадити и стећи, узима се од њега и даје се рањеном или удареном.

А ако се докаже да је од прије наменио и учинио то злочинство, затвор му се продужава од три мјесеца до три године.

§ 179.

Удар и рањење ако су лакши од оних који су показани у горњим параграфима, то, који је ударио или ранио, затвора се од једне седмице до једне године, или у промјену тога узима му се од једне до пет златних меџидија, и даје се рањеном или удареном или обадва ова начина извршују се уједно.

А ако се докаже, да је од прије наменио да учини то злочинство, томе, кад се узму речени новци и даду се рањеном или удареном, затвор се продужава од једног мјесеца до двије године.

Додатак § 179. Који потегне на неког оружје, не с намјером да га убије, него само да га уплаши, затвора се од једне седмице до шест мјесеци.

§ 180.

Ако се докаже да је удар и рењење било с намјером убијства, па због сметње којој није могао избјећи онај који је ранио или ударио, да учини убијство, та рана и удар био тежак или лак, како се показује у горња три параграфа, према степену рањења и удара, пошто се узме накнада која се ријеша или опредјељена сума новаца и лекарски трошкови, онај који је ранио или ударио у сваком случају ставља се у привремени оков.

Додатак § 180. Кад се докаже да је неко дигао на неког оружје нарочито с намјером да га убије, а није могао да изврши убијство из узрока неке неизбјегливе препреке, такав се такође казни привременим оковам.

§ 181.

Убијство, рањење и удар ако се изврши заједно с неким устанком, плајеном и грабежом, то онај, који се усуди на то, осим казне коју ће примити устанци и виновници тога устанка казне се као исти дјелатељи, но у случају казне крв за крв (кисасу) извршује се вјероватноско ријешење које буде.

§ 182.

Ако ко по погрјешци убије кога, или нехотице буде узрок да се неко убије, такови, кад се осуди и исплати убијеног наследницима права по вјероватноско, ако је то убијство проишло од немарљивости и непоштовања закона, казни се затвором од шест мјесеци до двије године.

§ 183.

Ако који по погрјешци удари или рани неког, или нехотећи буде узрок рањењу и удару, наплатиће се од њега љекарски трошкови; а ако буде узрок да му се одсијече и осакати један члан, то, кад се исплати од њега законита накнада, ако је тај удар и рањење проишло од немарљивости и непоштовања наредби, затвора се од једне седмице до два мјесца.

§ 184.

Ако који по заповјести заповједника који има приморавалућу силу, убије неког, тада казна убијства извршује се над заповједником. Заповједник са приморавалућом силом јест, онај, који може подчињенога кад се противи некој не-

говој заповједи, убити, осим тога у другом случају подчињеник неизвињава се, него подпада под казну убијства, а такови заповједник, који нема приморавалуће силе у подобном случају, осуђује се на казну привременог окова.

§ 185.

Ако који удари или рани неког по заповједи заповједника са приморавалућом силом, то према степену рани и удара, горе показане казне за рањење и удар, извршују се над заповједником; а ако је заповједник без приморавалуће силе, то те казне извршују се над чинитељем, а такови заповједници без приморавалуће силе, затворају се од једне седмице до једне године. Иначе ако неки заповједи да се одсијече или осакати некому један члан, то у сваком случају заслужује казну привременог окова.

§ 186.

Убијство и удар случајно ако буде за одбрану и за чување живота и чисти, опрашта се.

§ 187.

Ако ко по ноћи мећући лестве те излазећи неком у кућу или у собу или у дућан, или разваљујући насилно мјеста, која су под катанцом, или пробијајући обитавану кућу или привадежећи јој зид или јој врата разваљујући, те у том случају догоди се убијство, рањење и удар, на ту цјелу да би се одбио злочиница, такође је опраштено.

Аколи буде то даном, то тај удар, рањење и убијство, никако није опраштено, него чинитељ биће извињен и с њим се поступа по процесу § 190.

§ 188.

Видивши неки своју жену, или другу неку од свог харема са неким да ради блудно дјело, ако би убио и оба двоје, такође је извињен.

§ 189.

Ако би се ко усудио учинити убијство, рањење и удар случајно за одбрану, такође је извињен, али полицајни чиновници изузимају се од овог правила у случају, када извршују чиновничку дужност, на против начина који је одређен од наредбе, ако пронађе убијство, рањење и удар, то они не подпадају под одговорност, а они који су им се противили никаквим начином немогу бити извињени.

§ 190.

Пошто се докаже, да је онај, који је, убио ранно или ударио, извињен, затвора се од три мјесеца до три године, и такови према потреби узимају се под полицајни надзор, од пет до десет година.

§ 191.

Који понаље писмо завечаћено или незавечаћено, поднесано или некодписано, или понаље човјека да повиште од неког, да му понаље или да му предаде на неком одређеном мјесту новце или друго што, или да испуни друго неко пошекање и предлагање, и замлашује га да ће му ако непошље то што пошекује, и ако испуни то што му предлага, навијети неки квар, ако је квар с којим га замлашује од онијех, који по закону изсекује над чинитељем казну смрти, или оков до жавота, а дјело извршено nebude, казни се привременим оковом

Ако ли квар, за који је објавио да ће учинити, није од онијех злочинства, која по закону изсекују горе забиљежену казну, него од лакше прете, и такође дјело nebude извршено, то речени затвора се од једне до три године, и узима се од њега новчана казна, од три до двадесет златних мецидија.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДРУГО.

Казне за оне, који насилно побадују дјецу, који продају помијешана пића, и који продају отрове без јамства.

§ 192.

Ако који ударом или другим неким насиљем стане узроковати да се побаци дијете неке трудне жене, такови, пошто плати законити дијет, ако је то учинио хотимице, осуђују се на привремени оков.

§ 193.

Који даде лијек трудној жени да га попије да побаци дијете, која јест или није својевољно хотјела, или јој пак покаже средства и узроке, којим ће побаци дијете, онај који је проузроковао то, казни се затвором од шест мјесеци до двије године; аколи је онај који је проузроковао таково нешто, доктор, хирург, апотекар, ставља се привремено у оков.

§ 194.

Који хотимице даде неком неке ствари не с намјером да га умртно, него да му наведе болест или да буде узрок да га остави неко вријеме од послова и од течевнице му, ставља се у затвор од једног мјесеца до једне године и осуђује се да плати страдашему накнаду од три до двадесет и пет златних мецидија.

§ 195.

Апотекар, који отвори апотеку без да има у руци свидјетељство, кад му се затвори апотека, узима се од њега новчана казна од десет до педесет златних мецидија.

§ 196.

Који продаје неваљале лијекове вријеђајуће обште

здравље, или помијешана пића, или отров без јамства, казни се затвором од једне седмице до двије године, и узима се од њега новчана казна од једне до двадесет и пет златних мецидија, осим тога влада присвојава и оно што је продавао.

ОДЈЕЉЕЊЕ ТРЕЋЕ.

Казне за оне, који варушавају част (рз)

§ 197.

Који обесчисти мушко дијете млађе од једанаест година, казни се привременим затвором не мање од шест мјесеци.

§ 198.

Који силом обесчисти неког, ставља се у привремени оков.

Додатак § 198 Који тијем насилним начином усуди се да обесчисти неког, а од препреке неког узрока није могао да учини у дјело ту намјеру, казни се затвором не мање од три мјесеца.

§ 199.

Они, који су силом обесчистили неког, ако су васпитатељи, или настојници, који имају у својој власти силована, или су слуге за плату, осуђују се на привремени оков, не мање од пет година.

§ 200.

Ако оваково насилно обесчашћене буде над дјевојком, која се јошт није удала, то онај који се на таково усудио, осим казне окова, осуђује се да плати дјевство поквареној дјевојци.

Додатак § 200. Који измами неку дјевојку да је поквари, са обећањем да ће се њом оженити, а после одкаже да је узме, такови пошто плати то дјевство, стави се у затвор од једне седмице до шест мјесеци. То рјешење чини се онда, кад се докаже, да ју је измамио са таквијем начином, или кад каже сами онај који ју је преварио, или пак од стране дјевојке докаже се.

§ 201.

Онај, који је уобичајно против јавне учтивости да обраћа и да измамљује младу дјецу или дјевојке, да их одводи, подиже и поштрува на блудство, или им олакшава у средствима за таково, казни се затвором од једног мјесеца до једне године.

Ако ли су узрок таквој измами и таквом развраћању младежи: оци или матере, или њихови настојници, (нације) казне се затвором од шест мјесеци до једне и по године.

Додатак § 201. Тужење за част жене привада мужу јој, а ако нема мужа, родитељима, а кад се суде, ако се докаже да је жена сама тражила да блуд учини, казни се затвором не мање од три мјесеца, а не више од двије године, само с разликом, ако би се склонило муж да оцет узме жену, тада речена казна може се оставити. Друг осуђене жене у таквом блудном дјелу, казни се такође затвором од три мјесеца до двије године, и осим тога узима се од њега новчана казна од пет до стотину златних мецидија. Докази који се могу примити за окривљење друге, треба да се црпе из извршивања дјела, или из тога да је био у туреком харему, или пак из написаних писма од његове стране, оваковим дјелима ријешење извршује се само тада, кад тужи муж или родитељи блуднице; по том полицијне наредбе царске владе, које важе данас над блудством, испуњава ће се само за обични блуд а у горња блудна дјела те уредбе немају се мијешати.

Онај муж, који живи са својом женом у једној кући, ако би обесчистио другу неку жену, и појава се тужба од

Његове жене и докаже се да је то дјело учинио, казни се новчано од пет до стотине златних мецидија.

§ 202.

Који се усуди безсрамно те јавно чини блудство, казни се затвором од три мјесеца до једне године, и узима се од њега новчана казна од једве до десет златних мецидија.

Додатак § 202. Који устмено дохваћа неку младу дјецу или дјевојке, стави се у затвор од једну седмицу до један мјесец, а који дохваћају рукама затворају се од једног до три мјесеца.

Они, који са женским изгледом и одијелом улази у мјеста гдје пребивају жене, само за такви поступак казни се затвором од три мјесеца до једне године. Такви претворени људи, који улазе у подобна мјеста и чине неко злочинство, које према закону изискује строжију казну од горњег, или ако је учинио неку кривицу, казни се саобразно преступу.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЧЕТВРТО.

О противозаконитом затварању и задржавању, о крађи непуннољетних и отимању дјевојака.

§ 203.

Ако би ко без заповједи државних чиновника и осам случаја у ком законите наредбе дозвољавају да се кривац задржи, изван одређене за то наредбе, затворио и задржао неког или би га сакрио случајно у залог, казни се затвором од шест мјесеци до три године.

По тој начину и они, који показују мјеста да се сакрију као у залог, затворају се такође од три мјесеца до три године.

§ 204.

Ако неки у облик или у изглед државног чиновника униђе, или подправљено име каже, или лажну заповијед од власти покаже и тим усуди се учинити кривицу да задржи кога, као што се каже у горњем параграфу, казни се привременам оковом.

Такође онај, који се усуди да пријети смрћу задржаноме, или га мучи тјелесно, осуђује се у сваком случају на привремени оков.

§ 205.

Који се усуди да метне и да замијени малољетно дијете с другијем, или да подметне жени у мјесто њезинога друго дијете, које није она родила, затвора се од шест мјесеци до три године.

Такође који украде и загуби малољетно дијете, казни се затвором од шест мјесеци до три године, но ако зато вријеме неизвади дијете на јавност и недоведе га или док се не докаже да је умрло, неослобођана се затвора.

§ 206.

Који насиљем или пријеваром одмами и одвуче некуд малољетно дијете, казни се затвором од три мјесеца до једне године.

Ако ли је тијем начином одвучено дијете женско, то који је одвукао, стања се у припремени оков.

Ако ли се је обезчестило одвучено дјевојче, то који се је зато усудио, осуђује се на најтежи степен казне за то прописане.

Ако ли се је случајно вјечало одвучено дјевојче, тада се поступа вјерозаконским путем.

Додатак § 206. Који силом подигне и наведе одраслу дјевојку да побјегне, стави се у затвор од три мје-

сеца до три године, а ако би имала мужа, тада они који је наговорно, да побјегне ставља се у привремени оков.

Који помогне неком у сили да подигне и учини да побјегне нека одрасла, или неодрасла ставља се у затвор од једног до шест мјесеци.

ОДЈЕЉЕЊЕ ПЕТО.

Казне за оне, који лажно свједоче и лажно се закљичу.

§ 207.

Који лажно свједоче за или против неког окривљеног за злочинство, тај, пошто се изобличи ставља се у привремени оков.

Ако ли окривљени злочинством, по таквом лажном свједочанству претрпи казну тежу од казне привременог окова, то над лажним свједоцима осуђује се иста казна.

§ 208.

Онај, који лажно свједочи, за или против неког окривљеног преступом, или погрешком, затвора се од једног до пет мјесеци.

§ 209.

Који се усуди да лажно свједочи у обичним разправама, затвора се од шест мјесеци до једне године.

§ 210.

Ако је неки узео новце да учини лажно свједочанство; тај, пошто се узме од њега још једна количина колико је узетијех новаца, који је узео, као и онај, који је дао новце, казне се као подмићеник и подмититељ.

§ 211.

Који насилно препријечи некима да свједоче истинито и праведно, или насилно некога да лажно свједочи, осуђује се на законите казне, одређене лажним свједоцима према степену кривице.

§ 212.

Кад припадне неком да се закуне у каквим разправама права ако би се криво закмео, казни се обличењем и затвором не мање од шест мјесеци.

ОДЈЕЉЕЊЕ ШЕСТО

О клевети, псовки, и изказивању тајних послова.

§ 213.

Који у једној скупштини устмено или раздавањем и приљепљивањем рукописа или штампаним листовима приписује неком једну кривицу, која, ако би била истинито учињена изискивала би закониту казну, или даје неком таква својства, која ће му навести негодовање од људи и који побуђен мрзошћу, клевета на државне чиновнике, па се докаже, да је то, што им је приписивао и давао, клевета, такви клеветник казни се истом казном, која би се по закону одредила врху кривице за онај посао, који им је он приписивао. Искључује се ипаче од овог правила, обавјештење неких послова пред владом, према закону и наредби за права какве тужбе.

§ 214

Који некоме изрече ријечи или псовке, које му не дају неко особно својство, него му наноси срам, или којим другим начином дирају му у част, казни се затвором од два-

десет и четири сахата до један мјесец, или у промјену тога, узима се од њега новчана казна, од половине до три златне мериције.

§ 215.

Љекари, хирурзи апотекари, бабице и други такови, осим случаја, у ком су по закону дужни да објаве, ако би разгосили и откривали тајне, повјерене им према њиховом занату, осуђују се на затвор од двадесет и четири сахата до једне седмице, и узима им новчана казна од једног двадесетак до једне златне мериције.

ОДЈЕЉЕЊЕ СЕДМО.

О крађи.

§ 216.

Муж и жена, који живе заједно или одјељено, ако узму једно од другог нешто, или дјеца или друга нека родбина ако узму имање од матере, и отца и друге родбине; или отац, мати и друга родбина, ако узму имање од дјецe, или од друге родбине, то што је узето, одузима се и враћа се ономе чије је.

Ако ли је то узето имање потрошено и упропашћено, онај, и који је узео, није у стању да га плати, и докаже се, да је крађу чинити навикао, казни се затвором. А који изван њих чине саучешће те прибарају и крију узета имања тијем начином, или за своју полазу употребљују све или неколико од тога, такови се казне као исти крађивци.

§ 217.

Крађа која је била извршена са ниже уписаних пет случајева заједно, казни се оковом до живота.

Од ових пет случајева први је, ако је крађа била по-

ноћи; други, ако је учињена од двојице или од више душа заједно; трећи је, ако сви или један из међу њих носи оружје сакривено или јавно; четврти је, ако унишу у кућу или у један крај куће, или у једну собу, или у обште у какво да било мјесто гдје људи пребивају, као и да се обори зид или да се прелазе љествима преко зида, или да се развале врата, или неким оруђем отвори брава или да се унише у виду државнога чиновника, или покаже лажну заповјед од неког начелства; и који је, насиље и пријетња с употребљавањем оружја.

§ 218.

Крађивци, који учине насиље, заједно са првим и другим случајем, од горе стављених пет случајева, стављају се у привремени оков; ако би произишла рана од насиља које су чинили у тој крађи, у таквом случају крађивци ставе се у оков до живота.

§ 219.

Неколико особа ако учине по ноћи злочинство на јавном путу, стављају се у оков до живота.

§ 220.

Кoji крађивци пробијају зид или прелазе љествима или особитим оруђем отворају врата од једног мјеста затвореног и заграђеног у ком и да не живе људи и да се необитава, казне се привременим оковом.

§ 221.

Кад буде крађа с насиљем без да произиђе рањене и други неки случај, или ако је била крађа без насиља, него, прво, ако је била по ноћи, друго, ако је учињено заједно са двојицом или са више особа, било сви или само један од њих оружани, то такови крађивци такође се казне привременим оковом.

§ 222.

Казни се затвором за три године онај који се усуди да учини крађу, придружено са једном од следећих околности: 1) ако је крађа била ноћи и задружна од двојице или више особа, или да је била само једна од ове двије околности у мјесту гдје пребивају људи, или у Храмовима Богослуженија; 2) ако је крађа била даном макар и да је је учинила само једна особа и у мјесту, гдје непробивају људи, и крадљивац да је носио оружје јавно или сакривено; 3) ако је крадљивац слуга за плату па је украо нешто од господара, кога служи, или другом неком, који је дошао у кућу господара му, или украде нешто од домаћина, куће у коју је отишао са господаром, или ако је крадљивац посленик или шегрт у неком еснафу, те је украо из куће, из дућана, или из магацина свога мајстора, или из неког мјеста гдје обично послује; а 4) ако је крадљивац ханџија, гостиничар, или кочијаш, или лађар, или други неки од подобних еснафа, или њихов човјек, те украде све или неколико од повјеренога му имања.

§ 223.

Кочијаш, кириџија и лађар, који преноси ствари за јело и пиће, ако би украо неколико од тог, па на мјесто тог оставио нешто шкодеће здрављу, то такви крадљивци казне се такође затвором од три године. Ако ли то што су помијешали у јело и пиће непријећа здравље, такви се казне затвором од један мјесец до једну годину и узима им се новчана казна од половине до пет златних меџидија.

§ 224.

Који украду коња, или другу неку животињу за јахање, товарење и упрезање; или другу неку мању или већу марву, или земљодјелска оруђа и сјечива, или дрва за горења или за грађу, сјечена и приготовљена за продају, или камење одваљено и приготовљено из каменарије, или рибе

из риболовнице, или цијавице из језера, такви се казне затвором од једног мјесеца до једне године, и повраћа се од њих украдена својина предаје се ономе, чија је, ако се налази, аколи се случајно не налази, то се од њих наплаћује вредност.

§ 225.

Који украде пожњевене и сабране плодове, или друге земне производе, или жито из хрпе, осуђује се да плати право притјажатељу тог, и после стави се у затвор од двадесет и четири сахата до три мјесеца. Аколи је крађа таквог производа била ноћу и од неколико људи, који су довели кола или средством животиње за пренос украденог имања, такви се казне затвором од једне године.

§ 226.

Кад се украду плодови, и други полезни земни производи јошт не сабрани и не пожњевени, па је била крађа са сешетима, торбама и другим томе подобним или средством кола или животиње, или од неколико људи заједно, то који су учинили такву крађу, казне се затвором од двадесет и четири сахата до три мјесеца.

§ 227.

Који с намјером да краде, промијени биљеге на мјестима, које су постављене да одвајају једну непокретност од друге, казне се затвором од петнаест дана до три мјесеца.

§ 228.

Који подражава кључ, или друго неко оруђе гради, којим да отвори катанац, казни се затвором од три мјесеца до једну годину; ако ли је онај који се усудио на такво нешто од ковачког еснафа, казни се привременим оковом.

§ 229.

Који силом узме из руке некоме сенот задужени, и

ли изнудићени, или пак наведе неког да поднечати или подпише, таковъ сенет, стави се у привремени оков.

§ 230.

Осим крађе показане у овом одјељењу, онај, који се усуди на крађу, као што је: грабљење и лупежство (јан кесифилук), ставља се у затвор од три мјесеца до једне године и осим тога, такви људи узимају се под јамство од стране полиције.

Додат § 230. Они крадљивци, који су намислили да учине неку крађу, по превреци неког узрока, ако нијесу могли да нешто узму, казне се казном од крађе, према степену дјела, које су били намислили да изврше.

Они, који познавајући стање и својства осуђенијех у оков крадљиваца, па им буду јатаци и помоћници, стапе се у привремени оков. Такође исто и они, који познају положење крадљиваца, осуђенијех у затвор, па им такође буду јатаци и помоћници, казне се казном која се осудила крадљивцима, којима су били јатак. Који иначе од другова, помоћника и јатака таквих крадљиваца, прије него се у истрагу узму, дође и изјести власт о истим крадљивцима или пошто је почета истрага, дође па од самог себе објави крадљивце, и покаже олакшицу средства да се ухвате, такви се опрошћавају само од казне за крађу, а узимају се под полицијин надзор не више од једне године.

ОДЈЕЉЕЊЕ ОСМО

Казне за банкроте и за доландериције.

§ 231.

Онај, који по трговачком законикџу покаже пријеварно банкротство као и онај, који се истим законикџом докажу, да су учесници у том преступу казне се привременим оковом,

§ 232.

Прости банкроти, то јест они, који с непажњом осифромаше, те немогу да плате, казне се затвором од једног мјесеца до двије године.

§ 233.

Који с измамом, с пријеваром и другим неким интригама узме некаво из руку неком новце, или непокретности, или задужене сенете и друго нешто, такви се казни затвором од три мјесеца до три године, и узима се од њега новчана казна од једне до десет златних меридија. Аколи неки од државних чиновника учини таково нешто, осам тајех казни, вади се и из службе.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДЕВЕТО

О опима, који злоупотребљују повјерење

§ 234.

Који злоупотреби, слабост и страх малолетног дјетета, које може разабрати, те за његову штету с измамом узме му од руке обвезани или поравњани сенет, односећи се на вајам новца и других ствари, или за давање трговачких и других писама, то с каквом пријеваром и да буде наимен узети сенет онај, који га је узео, казни се затвором од два мјесеца до двије године, и осим тога осћује се да плати проузроковану штету, и новчану казну, која да небуде виша него четвртина од накнаде, а у сваком случају, да небуде мања од једне златне меридије; аколи је онај који је узео такови сенет, настојник или надзиратељ малолетнога дјетета, то таково се затвор продукује од три мјесеца до три године.

§ 235.

Када неки злоупотреби предану му и повјерену хар-

тију бијелу, која је подпечаћена или подписана те с пријеваром и крађом напише и испуни исту с писмом, које садржава обвезање или поравњање, или напише нешто с којим да окриви оног, који је подпечатно или написао ону бијелу хартију, или пак у имању да га оштети, који такови сепет начини, казни се затвором не мање од шест мјесеци, и узима се од њега новчана казна од пет до педесет златних мецидија.

Ако ли таква подпечаћена или подписана хартија није била њему повјерена, него је он са неком пријеваром узео у руку, и написао таково нешто подирањено, такови се држи за сахтећара, и казни се казном одређеном за сахтећарлук.

§ 236.

Који сакрије или загуби туђе имање, новце или друго што, на штету онога, чије је, или сепете и свака друга обвезујућа и поравњујућа писма, која су била предана и повјерена њему као намјестнику, или неким послом, или да се опет поврати, или неким одређеним начином да употреби за плату или без плате, такови се стави у затвор од два мјесеца до двије године, и осуђује се да плати потребну накнаду, и узима му се новчана казна колико износи једна четвртина од предате накнаде.

Аколи неки слуга с платом, шегрт, писар или посленик на штету господара или мајстора усуди се овакову кривицу учинити, тај, кад плати штету, казни се затвором не мање од једне године.

§ 237.

Који у вријеме течаја рјешавања парнице, покаже или преда на судиште неки сепет или писмо, и последије да каквим било начином украде и сакрије, такови се казни повјерено од једне до педесет златних мецидија.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДЕСЕТО.

Казне за оне, који злоупотребљају продавање на аукцији, и за оне, који чине злоупотребљење у трговачким пословима

§ 238.

Онај, који словом или дјелом нанесе штету повинавању цијене стварима на аукцији продајућим се, или кад се неке неокретности или покретности, дају и узимају под кирију, казни се затвором од петнаест дана до три мјесеца и узима му се новчана казна од једне до стотине златних мецидија.

§ 239.

Који хотимце раздају неке лажне извјештаје или клевете међу народ, или дају вишу цијену него што иште продавац или који се саглашавају међусобно да господари неког имања или хрчине, непродају, или се договоре да се неможе продати са вишом цијеном, која је одређена за то, или који припреме свака друга лукавства и средства да повишују или понижују цијену имању, и другим стварима, или државним камама и акцијама од одређене им цијене слободног предавања, теколи се казне затвором од једног мјесеца до једне године, и узима им се новчана казна од пет до стотину златних мецидија.

Ако ли горе назначени преступци буду у цијенама меса, хљеба, угља, и другог што је од прве потребе животу, то горе назначене казне удвостручују се.

§ 240.

Који vara купце у вјару злата и сребра, или им продаје један лажни камен у мјесто скупоцјеног, или који употреби пријевару у каквоћи сваког другог имања, или чини

пријевару у количини имања, које продаје или употребљује не подпуне мјере и аршине, ставља се у затвор од три мјесеца до једне године, и осуђује се да плати накнаду губитка превареног купца, и узима се од њега новчана казна не већа од четвртине накнаде, и у сваком случају та новчана казна не може бити мања од три мецидије, а употребљене не подпуне мјере и аршине преломе се и униште.

§ 241.

Који против привилегијаних права сам или преко другог штампа књигу, која је привилегија сачинатеља јој, или који сам или преко другог чини нешто, на што су дане привилегије једном лицу или једном друштву, убраја се у врсту сахтећара, зато штампане му књиге као и друго нешто што је начинио, узима се и даје се оном, који има за то привилегију, а сахтећар осуђује се да плати новчану казну од пет до стотину златних мецидија. Та иста казна извршују се и над оним, који уноси у царску државу књиге штампане истим начином у другом мјесту. Који пак у знању продаје такве књиге, узима му се новчана казна од једне до двадесет и пет златних мецидија.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЈЕДАНАЕСТО

Казне за комар и за лотрију (пијанко)

§ 242.

Који се занима у послу и занату играњем комара, призива и прима у особна мјеста да се играју комара, као и онај који у подобним мјестима начином сарафлука поведе дође, ставља се у затвор од једног до шест мјесеци и узима му се новчана казна од једне до педесет златних мецидија. А што се нађе новаца и другог у таквим комарцијским мјестима, све се у своји за мирију.

§ 243.

Они, који отварају лотарије, казне се такође затвором од једнога до шест мјесеци, и узима им се иста новчана казна, то јест од једне до педесет златних мецидија, а новци и друго шта било метнуто на лотарију усвоји се за државу.

ОДЈЕЉЕЊЕ ДВАНАЕСТО.

О кварењу имања, и оштећивању.

§ 244.

Који пребије или развали неком земљодјелска оруђа и сјечива, или који развали торове марве, или колибе пастирске, осуђује се да плати права оштећеном, према количини штете причињене, и казни се затвором од једне седмице до шест мјесеци.

§ 245.

Који хотимаце и без нужде убије неком коња за јахање или упрезање или неку другу животињу за јахање и товарење, или какву да било домаћу марву, казни се по овом начину: ако је живинче убијено у шталу, у тору, или другом мјесту, које је под управом господара убијеног живинчета, или их држи под кирију, плати задружно са неким, то који је убио живинче, казни се затвором од једног до шест мјесеци. Ако ли је живинче убијено на овом мјесту, које је оног који га је убио, или то мјесто држи под кирију, или задружно с неким, такви се казни затвором од једне седмице до једног мјесеца, аколи је била на другом неком мјесту, затвора се од петнаест дана до једног и по мјесеца, а који пак отровом умори какво живинче, такви се у сваком случају казни затвором од три мјесеца до двије године. У свим овим случајевима кривац се осуђује да плати штету ономе чије је живинче, и узима му се новчана казна од једне бијеле до двије златне мецидије.

§ 246.

Који квару обкопе, којим су ограничени предјели земље и

и непокретности, или развали ограда, које су начињене су-
хим и сировим дрвима, или је пак ограђене другим неким
начином, такови се казни затвором од једне седмице до три
мјесеца, и кад плати накнаду за учињену штету, узима му
се новчана казна, за једну четвртину накнаде.

§ 247.

Они, који имају своје или они, који су узели под
кирију туђе млинове и друге радионице, које раде водом, ха-
нузе и вјкуствена језера, ако против наредбе у којој је опре-
дјељен начин за ток воде, учини им ток другим начином, те
буде узрок да се облију путеви или нечије њиве, такови кад
плате накнаду за причињену штету, узима им се новчана ка-
зна, колико износи једна четвртина накнаде.

§ 248.

Сваки који учини погрјешку у чишћењу и у поправ-
љању фурупа, огњишта и других подобних мјеста, која се
с огњем употребљују или запале огањ изван близу куће, и
других зграда, шума, винограда, пртова или хрпе сијена и
сламе, или до другог нешта, што може изгорјети, или у ма-
халама запаљује и баца фишеке, или таково што начини, те
проузрокује да се појави пожар, такови се казни са затвором
од три дана до једне седмице, и узима му се новчана казна
од једне до двадесет и пет златних мецидија.

§ 249.

Ако неки каквим да било начином намисли да сру-
ши и развали неки хан, кућу и друге зграде, које нијесу ње-
гово или пак развали мостове, чесме и воде, такови се казни
затвором од три мјесеца до двије године, и кад плати накна-
ду за учињену штету, узима му се новчана казна за једну
четвртину накнаде; а ако се случи неко убијство и рањење,
тај се казни особитом казном за убијство и за рањење.

§ 250.

Овај, који без узрока препречују неком пребивање,
у згради, која је начињена с дозвољењем владе, казни се за-
твором од једног мјесеца до једне године, и наплаћује се од
њего накнада за причињену штету од те препреке, осим тог
узима му се новчана казна колико једну четвртину накнаде.

§ 251.

Који намисли да запали или каквим да било начином
упропасти државне протоколе, сенете списке и друге звани-
чне књиге, или тичуће се трговине и сарафске полице и се-
нете, или сваке књиге од којих запаљења може проузрети
штета такови се казни затвором од једне до три године и у-
зима му се јошт и новчана казна од једне до петнаест злат-
них мецидија.

§ 252.

Који сабира неке људе, да јавним насиљем и прину-
ђењем грабе, плијене и опустошавају неком имање, ствари и
уцејене, казни се привреним оковом, и кад врати и плати учи-
њену штету, узима се новчана казна од сваког по једна или
до педесет златних мецидија. Они који се находе у таквом
грабежу и плијену, ако докажу, да су побуђени и принуђени
у том злочинству, казне се затвором од једне до три године.

§ 253.

Који осипече и уништи љетину, јошт не пожњевену,
природна или посађена дрва, или друге неке траве, и који
поквари накалемљена дрвета, или опустоши неком виноград
или врт, казни се затвором од једне седмице до петнаест да-
на, и наплаћује му се накнада за штету, коју је причинио.

ГЛАВА ТРЕЋА

Казне за оне, који поступају против наредбе за пажњу и за чистоћу, и за оне који поступају полицијним наредбама противно.

§ 254.

Они од хандија и гостионичара, који занемарују за палити ноћи фењере, за који имају поруку од стране полиције; или који без нужде, метве и остави на улици нешто, што ће сметати слободном пролазку народном; или који по потреби метве таково нешто на улице и мејдане, или који ноћи остави отворен водени пут прокопе, који су изкопани по мјестима, куда народ прелази, без да метве кандило или фењер на проконима или запријеченим мјестима, да неби било никаквог сакатаука онима, који туда пролазе; или који поступају против наредбе за путове и против поруке издате од стране владе да се обори или поправи нека зграда разваљена; или који бацају по путовима сметље или друге ствари које проузарокују смрад; или који од непажње баца не неког сметље или прољева нечистоћу, или баца по путовима нешто, што може да причини штету, оним који туда пролазе; и они који не поступају саобразно грађанском уставу и наредбама које су обнародоване од грађанске управе (беледије), казни се новчано од једне до пет бешлука.

§ 255.

Они од еснафа, који раде с огњем на печкето и не поправљају често огњишта и димњаке на дућанима, фурунама и на фабрикама, и они који паде фишке у махали и у мјестима, гдје се може причинити штета, као и они, који између пушке у граду, паланкама и селима, пошто им се узме нов-

чина казна од једног до пет бешлука ставе се у затвор од двадесет и четири сахата до три дана.

§ 256.

Који од хандија, гостионичара и других Ћерханедија, који дају куће под кирију, занемарују и погрешују да зонишу оне, који доходе к њима, и да покажу с временом начелству редовне тефтере, које треба да држе; или који трчу коње по мјестима, гдје се сабира народ, или који одлушта безумно постављене под његово чување, или пушта шкодљиву и опасну животињу што причињава штету; или који неће да прима и узима државне новце по опредјеленој им цијени; или који без препреке немари и одриче се да даде помоћ и послугу који могу да учине, случајно кад се повште, у некој великој биједи, као на примјер, кад се тови лађа или чамац, кад буде пошлав, пожар и друге несреће, пљачка, разбојство, плајеп и јавно какво злочинство и обште помагање и плакање, казни се новчаном казном од шест до десет бијелих бешлука.

§ 257.

Воће и друго подобно, које је шкодљиво здрављу и тјелу, као и оно што остаје по дућанима те труне и смрди кад се баца у море, ријеку, или изван вароши. Од оних, који су таково продавали такође узме се новчана казна од шест до десет бешлука.

§ 258.

Који хотимице бацају на неког, или му у кућу, или друге зграде, или му у авалију и врт камење, или друго нешто тешко или нечистоћу, и који без да има право улази и пролази кроз нека мјеста, такови такође пошто плате новчану казну од шест до десет бешлука ставе се у затвор од двадесет и четири сахата до пет дана.

§ 259.

Који хотимице учини штету нечијем покретном имању или одушта безумне, штетне прождрљиве животиње или преко мјере пушта трчати или товарити животињу, или баца камење и друге тешке ствари, или ископа неко мјесто, те тим буде узрок да се смакне или рани неком неко живинче, такви пошто плати накнаду, казни се новчано од десет до петнаест бешлука.

§ 260.

Који без узрока чини смутњу и вику те нарушава спокојство житељства, и који хотимице одљепљује и дере огласе, прилијепљене по заповједи владе, узима му се такође новчана казна од десет до петнаест бешлука, и ставе се у затвор од три дана до једне седмице.

§ 261.

Који пусти живинче, у заграђено и посијано нечије мјесто, или му у мјеста у којима су љетине и усјеви, или му у виноград или врт узима се од њега такође новчана казна од десет до петнаест бешлука, и наплаћује се од њега накнада за учињену штету.

§ 262.

Који у дућану, у магази, у чаршији у назару и вапшару, крије непуне драмове, лажне каптаре, и непуне мјере и киле, као и онај који не употребљава мјере, које су по наредби одређене и употребљене, него у мјесто таквих употребљава друге, од таквих кад се узму и у своје такове мјере му узима се новчана казна од десет до петнаест бешлука.

§ 163.

Они који продају нешто са вишом цијеном него што

је одређена и обнародована цијена, узима им се новчана казна од десет до петнаест бешлука, и ставе се у затвор од двадесет и четири сахата до три дана. Ако ли је то продано нешто са вишом цијеном него што је одређено, што је од потребе народу, као што је хљеб месо, дрва и угаљ, то продавац казни се затвором од три дана до једне седмице и узима му се новчана казна од петнаест до двадесет бешлука.

§ 264.

Који поквари мјеста, назначена и остављена за обшту корист, као што су: обшти путеви, мејдани, шеталишта, или који краде мјесто од дуљине и ширене, такви кад плати трошкове за поправљање разваљеног мјеста, и кад врати мјесто које је узео, стави се у затвор од три дана до једну седмицу, и узима му се новчана казна од петнаест до двадесет бешлука.

Додатак § 19. у овом Царском казненем законнику

Измључавају се и опрошћавају од правила обличења: Турска улема, Шехови, проповједници, и имами, и друге народности изкључују се духовна лица.

Додатак §. 166. који је у одјељењу за поднаљивање.

Који продаје барут у неком мјесту гдје забрањује закон, барут му се одузима, а онај који га је крије, стави се у оков за три године. Кад се појави пожар, на ако се нађе барут у неком законом забрањеном мјесту, и од запаљења барута буде произишла штета, према количини штете ставља се онај, који је барут на таквом мјесту држао у оков од три до пет година, а ако би се случила нека погубељ, такви се ставља у оков од десет до петнаест година.

САДРЖАЈ

Увод ОДЈЕЉЕЊЕ I.

О различитима кривцима и њиховим казнама у опште и о неким општим правилима. „ 1.

ОДЈЕЉЕЊЕ II.

По робности за казне односеће се на злочинство „ 4.

ОДЈЕЉЕЊЕ III.

Подробености о казнама за преступ и погрешку „ 9.

ОДЈЕЉЕЊЕ IV.

Изајасњавање случајева, који приводе или неприводе опроштаје и одговорност, и који окривљују чине заслуженом казне „ 10.

ГЛАВА ПРВА

О злочинствима и преступима, који проузрокују општу повреду и о казнама за то одређеним.

ОДЈЕЉЕЊЕ I

Злочинства и преступи, који нарушавају спољашњи мир царске владе. „ 13.

ОДЈЕЉЕЊЕ II

Злочинства и преступи, који нарушавају унутрашњи мир царске владе.

ОДЈЕЉЕЊЕ III

О лигу (решивету) „ 19.

ОДЈЕЉЕЊЕ IV

О крађи државног имања и о другим законопреступима „ 24.

ОДЈЕЉЕЊЕ V

О онима, који злоупотребљавају улаив своје службе и свог положаја и о онима, који неиспуњавају дужност своје службе „ 27.

ОДЈЕЉЕЊЕ VI

Казне за случаје, кад чиновници судски притјесњавају и чине злоупотребљења с људима „ 30.

ОДЈЕЉЕЊЕ VII.

Казне за оне, који се противе и нику покорни државним чиновницима и за оне, који их презиру. „ 33.

ОДЈЕЉЕЊЕ VIII

Казне за оне, који проиштују затворенике и за оне, који укривају злочинце „ 35.

ОДЈЕЉЕЊЕ IX.

Казне за оне, који се усуђују развалити печат и узети заложене ствари и званична писма. „ 36.

ОДЈЕЉЕЊЕ X

О онима, који се показују у званичном реду, неимајући на то право ни дозвољење. „ 38.

ОДЈЕЉЕЊЕ XI

О онима, који нападају на вјероаконска права, и онима, који разваљују и опустошавају старе и поштовања достојне споменике „ 39.

ОДЈЕЉЕЊЕ XII

О онима, који нарушавају телеграфски саобраштај „ 40.

ОДЈЕЉЕЊЕ XIII

О онима, који отварају штампарије без дозвољења и о онима, који штампају и обнародују шкољиве листове у штампарији отвореној с дозвољењем и о начину, по ком ће се поступати у училиштима „ 41.

ОДЈЕЉЕЊЕ XIV

О калпозанлуку „ 42.

ОДЈЕЉЕЊЕ XV

О сахтећарлуку (подметању) „ 44.

ОДЈЕЉЕЊЕ XVI

Казне за оне, који покар производе. „ 47.

ГЛАВА ДРУГА

О злочинству и преступу, при којима се особама налазе и о казнама за то одређеним.

ОДЈЕЉЕЊЕ I

О убијству и рањавању, ударању и заплешавању „ 49.

ОДЈЕЉЕЊЕ II

Казне за оне, који насилно побацију дјену, који продају помијешана пића, и који продају отрове без јамства. „ 55.

ОДЈЕЉЕЊЕ III

Казне за оне, који нарушавају част (ра) „ 56.

ОДЈЕЉЕЊЕ IV

О противозаконитом затварању и задржавању, о крађи непунолетних и отимању дјевојака. „ 58.

ОДЈЕЉЕЊЕ V

Казне за оне, који лажно свједоче и лажно се заклању „ 60.

ОДЈЕЉЕЊЕ VI

О клевети, псовки, и изказивању тајних послова „ 61.

ОДЈЕЉЕЊЕ VII

О крађи „ 62.

ОДЈЕЉЕЊЕ VIII

Казне за банкроте и за доландерирање. „ 66.

ОДЈЕЉЕЊЕ IX

О онима, који злоупотребљавају повјерење. „ 67.

ОДЈЕЉЕЊЕ X

Казне за оне, који злоупотребљавају продавање на аукцији, и за оне, који чине злоупотребљење у трговачким пословима. „ 69.

ОДЈЕЉЕЊЕ XI

Казне за комар и за лотрију (пијанко) „ 70.

ГЛАВА ТРЕЋА

Казне за оне, који поступају против наредбе за пажњу и за чистоћу, и за оне, који поступају полицијним наредбама противно. „ 74.

37350

По налогу његове преузвишености валије
вилајетскога ч. САФЕТ—ПАШЕ превели с
турскога оргинала: Хусени ефендија Карабе-
говић, и Никола ефендија Краљевић писари,
драгоманске вилајетске канцеларије а пре-
гледао и с оргиналом сранио Шафир ефен-
дија, уредник вилајетскијех новина.

У С А Р А Ј Е В У

У Вилајетској штампарији.

1870.